

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 10207

GEZAMLTE SHRIFTN

Abraham Reisen

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

אברהם רייזען

געזאמלמע שריפמן

פארלאג, פרייהייט

ניו יארק, 1928

Copyright, 1928
by the
FREIHEIT PUBLISHING ASS'N, Inc.

עלפמער באנד:
ליעדער.

I.

די גראדע נױם.

מיון שפיעלען

1.

אויף א קליון צעבראכען פיערעל
האב איד אבגעשפיעלט מיון וועלט,
און דערמאָהן איד יעצט דאָס שפיעלען.
לויפט מיון זעלע דורך א קעלט.

ס'וויינען היטערליך די טענער,
ס'קלינגט אין ד'אוירען נויט־מוזיק.
און עס זערט זיך א בעוויינען
אויפ'ן קבר פון דעם גליק...

2.

כ'האב דאָס לעבען אויף דער פיערעל
פאר דער נויט געשפיעלט קאנצערט.
און די נויט האָט אפלאָדירט מיר,
און מיט גרויס געפיהל געהערט.

און זי האָט מיר רייד בעשאַנקען,
ווי ס'ערלויבט נאָר איהר פערמעגן
האָט מיט דערנער אויסגעשאַמען,
אויסגעשפרייט מיון לעבענס וועגן.

שווער

אָ, מענשען אהער,
דער וואָגען איז שווער
איך קען מעהר ניט פיהרען.
אָ, נעהמט וואָס אראָפּ,
אביסעל, א טראָפּ,
די משא — ניט שפירען!

דער וואָגען געפאקט
און זאמדיג דער טראקט —
עס ברעכען די גליעדער;
אָ, נעהמט זיי אוועק
די פעקלעך און פעק —
איך פאל באלד אנדער!

דאס אייביגע ליעד.

יואם שאף איך, וואָס זינג איך?
 מיין חבר, דו פרעגסט —
 כ'מאך נייע נגונים
 צום אייביגען מעקסט.

„בזיעת אפיק“ —
 איך פיהל עם און ווייס —
 „דיין ברויט זאלסטו עסען
 מיט בלוטיגען שווייס“.

„זאלסט שטענדיג זיך מיהען
 אין גאס און אין שטוב,
 „עד שובך“ — ביז וואנען
 וועסט קומען אין גרוב“.

די תורה, מיין חבר,
 אויבט אן זיך דערמיט,
 און ס'נעהמט גאָר קיין ענדע
 ט'פערשאלטענע ליעד....

אַרימעס לעבען ...

אַרימעס לעבען! נאָר שטענדיג זיך מאַמערן,
שטענדיג צו לעבען אין נויט:
כוחות די יונגע, די פרישע צו פטר'ן.
זוכענדיג — טרוקענעם ברויט!

וואַגלען און וואַנדערן! וואו טאָגען ניט נעכטיגען,
נעכטיגען ניט, וואו געמאָגט!
הערען דאָס שפעטען פון ביידנידערטרעכטיגען.
שוויגען — קיין וואָרט נישט געזאָגט!

בוקען זיך, בייגען זיך נידעריג, נידעריג.
ברעכען דעם קערפער אויף האַלב;
רעדען תחנונים און וויינענדיג, ציטעריג.
בעמען ביין גאַלדענעם קאַלף!...

שטיקען פערלאַנגען און שטרעבונגען קראַפטיגע
שטיקען און דריקען אין האַרץ:
בלומען פון יונגע, די פרישע, די זאַפטיגע,
פֿאַזען צו טרעמען אויף שוואַרץ!...

צום העמערייל

אָח, העמערייל, העמערייל, קלאַפּ!
 שלאָג שטארקער אַ צווייטע נאָך אַ צווייטע!
 קיין ברויט איז אין שטוב נישטאָ,
 נאָר צרות און לייד אָהן אַז עק!

אָח, העמערייל, העמערייל, קלאַפּ!
 דער זייגער—ער שלאָגט שוין באַלד צוועלף;
 די אויגען זיי מאַכען זיך צו —
 ניעב כחות — אַ, נאַטוניע העלף.

אָח, העמערייל, העמערייל, קלאַפּ!
 שלאָג שטארקער די צווייטעס, שלאָג גיך,
 ביז מאַרגען מוז פארטיג שוין זיין
 דער גבירה'טעס טאַכטערל'ס שידך!

אָח העמערייל, העמערייל, קלאַפּ!
 ניט גליטש פון מיין האַנד זיך ארויס!
 מיין איינציגער שפייזער ביזט דו,
 פון הונגער אָהן דיר געה איך אויס!...

שווארצע פרעק

(פארזייע)

שווארצע פרעק און ווייסע קליידער.
 יעדע פרוי — א ליעבעס וועזען,
 רעסטאראנען און טעאטערס —
 וואַלטען טאַלערס נאָר געוועזען!

טאַלערס אין די פוסטע מאשען,
 וואַלט איד אלץ געקענט געניסען,
 אַח צו זעהן עס בלויז מיט ד'אויגען.
 ווערט דאָס האַרץ צופלאצט, צוריסען:

כ'וועל צוריק אהיים ענטלויפען,
 וואו די קליינע שטיבלעך שטעהען.
 וואו די ווייבלעך טראָגען הייבלעך,
 וון די קינדער באַרוויס געהען.

כ'וועל צוריק אהיים ענטלויפען,
 וואו עס פאשע זיך די ציעגען:
 וואו דעם שענסטען, גרעסטען רעטאָר
 קען מען פאר אַ גראַשען קריגען:

כ'וועל צוריק אַ היים ענטלויפען,
 וואו עס קלאַפען ניט קיין רעדער:
 וואו פון הייזעל ביז צום קלייזעל,
 געהט צו פום פאמעליך יעדער.

זיי געזונד, דו שטאדט, דו טייוועל,
זאל קיין גוטער דיד ניט קאנען. —
כ'ועל צוריק אהיים ענטלויפען
און מיט טרערען דיד דערמאנען.

אויף א קבר

קיינעם וועט זיין טויט נישט ריהרען.
קיינער וועט זיין טויט נישט שפירען:
שטיל וועט מען אוועק איהם פיהרען
אויפ'ן בית-הקברות פעלד.

שטיל וועט מען זיין ארון טראגען
און מיין שבחים וועט מען זאגען,
קיינער וועט נישט וויינען, קלאגען,
וואס איין ארעם-מענשעל פעהלט:

קיין מצבה און קיין זכר,
אז געוועזען איז א הויכער
און א דארער, און א בלייכער
ארים מענשעל אויף דער וועלט...

און ווי לאנג האט ער געליטען:
און ווי לאנג האט ער געשטריטען:
א, ער האט זיך דאך געראנגעלט,
ווי דער גרעסטער העלד!...

צו אַרימע יונגעלעך

שפיעלט יונגעלעך, שפיעלט אייד, פערנעסט אייער נויט,
 נאָר בעט ביי די מאמעס קיין שטיקעלע ברויט :
 די מאמעס זיי האָבען אין שטוב דאָרט גענוג :
 ווער ס'לאַטעט, ווער ס'וואַשט דאָרט, ווער ס'זיצט ביי דער וויג.
 שפיעלט יונגעלעך, שפיעלט אייד, אויף דרויסען איז פריי,
 אַז — זעהט איהר, עס טראַגט זיך אַ פייגעל פערביי.

שפיעלט יונגעלעך, שפיעלט אייד, פערטשעפעט גאָך ניט
 דעם אַלטען רב בערען, וואָס געהט טריט ביי טריט.
 אַ, זעהט איהר זיין בליק, ווי ער קוקט אזוי טריעב,
 דאָס שפיעל אייערס שטעכט איהם, ער האָט עס ניט ליעב.
 דאָס לעבען דאָס האַרטע האָט האַרט איהם געמאכט —
 אַ, יונגעלעך ליעבע, פאר אייד ניט געדאַכט !

שפיעלט יונגעלעך, שפיעלט ! נאָר אַהן טומעל, אַהן האסט,
 נאָר שפיעלט אייד אזוי ווי פאר אַרעמע פאסט !
 און שפיעלט איהר אין פערדלעך, טאָ שמויסט ניט דאָס פערד :
 עס וועט איהם איין אמת'ער פערד זיין בעשערט :
 עס וועט איהם דאָס לעבען נאָך נעמען אין שפאן.
 אַ, שמויסט איהם ניט קינדער, אַ שוינט איהם ביז דאָן !...

מאי קא משמע-לן?...

1.

מאי קא משמע-לן דער רעגען ?
 וואס'זשע לאזט ער מיר צו הערען ? —
 זיינע טראפענס אויף די שויבען
 קויסלען זיך, ווי טריעבע טרעהרען.
 און די שטיוועל אין צוריסען,
 און עס ווערט אין גאס א בלאטע:
 באלד וועט אויך דער ווינטער קומען —
 כ'האב קיין ווארעמע קאפאטע...

.

2.

מאי קא משמע לן דאס ליכטעל ?
 וואס'זשע לאזט עס מיר צו הערען ?
 ס'קאפעט און עס טריעפט איהר חלב
 און ס'וועט באלד פון איהר נישט ווערען.
 אזוי צאנק איד דא אין קלייזעל,
 ווי א ליכטעל, שוואך און טונקעל,
 ביז איד וועל אזוי מיר אויסגעהן
 אין דער שטיק, אין מורח-ווינקעל...

.

3.

מאי קא משמע לן דער זייגער?
 וואס'זשע לאזט ער מיר צו הערען.
 מיט זיין געלבען ציפער-בלעטל,
 מיט זיין קלינגען, מיט זיין שווערען?

ס'איז אן אַנגעשטעלטע כלי,
 ס'האַט קיין לעבען, קיין געפיהלען.
 קומט די שעה, דאָ מוז ער שלאָגען.
 אַהן זיין רצון, אַהן זיין ווילען...

.

4.

מאי קא משמע לן מיין לעבען?
 וואָס'זשע לאָזט עס מיר צו הערען?
 פוילען וועלקען איז דער יונגער,
 פאר דער צייט פערעלטערט ווערען.
 עסען „טעג“ און שלינגען טרערען.
 שלאָפען אויפ'ן פויסט דעם האַרטען.
 טוידטען דאָ די „עולם-הזה“
 און אויף עולם הבא וואַרטען...

אין אַ לאַנד

אין אַ לאַנד אַ ווייטען, ווייטען.
אַבגעשניטען פון דער וועלט,
אין אַ שטיבעלע און ענגער —
שמאַכטען זיי פאר הונגער, קעלט...

אַלע קליידער — שוין צוריסען
און דאָס לעצטע העמד צופליקט,
און די באַקען איינגעשרומפען
פון דעם הונגער וואָס זיי דריקט.

שווייגען אַלע — און די אויגען
קוקען ערגעץ בלינד און שטאר;
אויף די פנים'ער פּערגליווערט
ליגט אַ פחד און אַ צער.

שווייגען אַלע — ביז זיי פאלען
און זיי שרייען בלוז פון שלאָפּאָ,
ווי זיי וואַלטען אין דעם חלום
פון דער וועלט געזעהן דעם סוף.

איינער בלוז קען דאָרט ניט שלאָפען
און ער שטעהט און ווארט שוין לאנג...
אין זיין הארץ האָט נאָך די האַפּנונג
ניט געענדיגט איהר געזאנג...

און ער האלט די אויגען אָפּען,
 קוקט אין פענסטעריל ארויס,
 און ער זעהט א ים א בריימען
 און א שיף — זי שווימט פאַראויס!

ס'קומט די שיף פון ווייטע לענדער
 צו בעפרייען זיי פון נויט,
 און די שיף איז אַנגעלאדען
 אי מיט קליידער, אי מיט ברויט...

די מאַטראָזען איילען, איילען...
 און דער גוטער קאפיטאן
 טרייבט די שיף אלץ פאַרווערטס, פאַרווערטס
 ווי פיעל קראפט ס'איז נאָר פאַראן!

„העי מאַטראָזען, ניכער!“ הערט ער
 ווי דער קאפיטאן ער שרייט...
 און די שיף זי יאָגט אלץ שנעלער
 און די שיף איז שוין ניט ווייט.

ביז ער איז צו לעצט געפאלען
 און איז איינגעשלאָפּען טיעף,
 און מיט צוגעמאכטע אויגען
 נאָר געזעהן, ווי ס'שווימט די שיף...

דער גמרא ניגון

וואס'ושע קלאַנסטו ביי דער גמרא,
קלויזניק בלאַסער, קלויזניק ליעבער,
און דיין וויינענדיגער ניגון
איז מיין הארצען געהט אריבער:

אח מיין אויג איז פייכט געוואָרען.
מיט אַ טרער איז עס פערלאַפּען.
קלויזניק בלאַסער, קלויזניק ליעבער,
זעג וואָס האָט מיט דיר געטראַפּען?

צי דו בענגסט אַ היים נאָך דייע
טאַטע, מאַמע, שוועסטער, ברודער,
וואָס אַהן זיי ביזטו געבליעבען.
ווי אַ שיפעל אַהן אַ רודער.

אָדער אויפ'ן „טאַג“ ביי לייב'ען
ביזט אַ לאַנגע צייט געזעסען,
בין מען האָט געזאָגט: „נו בחור,
נעם די קוואַרט און וואַש זיך עסען“?

אָדער אפשר נלאַט דו שעמסט זיך
עסען ברויט אויף פּרעמדע טישען
און מיט בלוט, מיט הייסע טרערען
שלינגסט אַראָפּ דו יעדער ביסען?

אָדער ס'פּעחלמט דיר אויס א „מאַנטאַג“
 און עס האָט דיר שוין געטראָפּען
 ניט איינמאַל זיך לעגען הונגריג
 אויף דער האַרטער באַנק און שלאָפּען ?

און דו האָסט זיך איצט דערמאַנט אלץ
 און דו קענסט עס ניט פּערטראָגען.
 און ביי רבא'ן, ביי רב פּפּא'ן
 ווילסטו איצט דיין וועה אויסקלאָגען.

העב'זשע העכער אויף דעם ניגון
 שטאַרקער, העכער דרעה די טרעלען:
 ביי די רייזיגע נגונים
 דאַרף זיך עמען נאָר ניט וועלען...

נאכט און קאלט...

נאכט און קאלט. דאס קליינע שטיבעל
קוקט ווי א גרויסער קבר אויס,
און דאס ארימע געזינדעל
קען פון דארטען ניט ארויס.

און די שויבען פון די פענסטער
קוקען אזוי שטארק און ווילד,
ווי די אויגען פון געשטארב'נע — —
דרויסען שפיעלט דער ווינד און שפיעלט.

ס'שפיעלט דער ווינד א מתים־נגון
הינטער שטיבעל אויף דער גאס,
און די מתים איז דעם שטיבעל
הארבען צו אהן צער, אהן כעס...

די פרוי

אויף א שמאלען הויפ'ל,
וואו עס שוועבט די נויט,
שטעהט די שווארצע מטה,
און פערצעהלט פון טויט.

ווער עס געהט פאראיבער
שטעלט זיך פלוצים אב.
און די הענד פערברעכט ער
שאקעלט מיט'ן קאפ.

און פון שטיבעל רייסט זיך
יאמער און געשרעה,
ס'נעהמט אדורך די זעלע
מיט א ווילדען וועה!

און די ווייבער — שכנה'ם —
קומען זיך צונויף,
און די קוואלען טרערען
עפענען זיך אויף.

איינע וויינט און טענה'ט:
„זאלסט א מליצה זיין
כ'האב געוואוסט דיין לעבען —
פול מיט נויט און פוין.

פלעגסט מיר אויס דערצייהלען
דיינע צרות פעק,
ווי עס איז דיין לעבען
טרויעריג אוועק:

ווי דו ביזט געוועזען
יונג א מאַל און שיין,
נאָר דו ביזט געוואקסען
עלענר און אליין.

ווייל דיין ליעבע מוטער
איז געשטאַרבען יונג,
און דיין בייזע מוהמע
מיט איהר גלאטער צונג

פלעגט דיר זידלען, שילמען.
שלאגען אַפט מאַל אויך :
פלעגסט עס שטייל פערטראַגען :
וויינען, נאָר ניט הויך...

און ווי נאָכדעם האַסטו
חתונה געהאט
און פערוועלקט געוואָרען.
ווי פון בוים א בלאַט :

פריהער פון דער שווינגער
און פון מאן דערנאָך,
און פון אַרים לעבען.
און פון שווערען יאָר:

און פון „האָדעוואַניע“ :
 מאַזלען, דיפּטעריס...
 און פון „יונגע“ קברים —
 (שטארקער גאַט, בעהיט!...)

פון דער שכנה'ס טענות,
 פון איהר גלאַטען מויל
 יאַמערען די ווייבער,
 וויינען אויפ'ן קול...

א, די קלוגע שכנה
 האַט זיי אויס געזאָגט
 דאַס, וואָס טיעף אין האַרצען.
 יעדע פון זיי טראַגט...

און די טרערען פאלען.
 גיעסען זיך אראַפּ
 אויפ'ן קאַלטען קערפּער.
 אויפ'ן טויטענס קאַפּ...

דער מענש

געהט אריין אנטארמאן
מיעד און איינגעבויגען,
שמעלט זיך שטיל אוועק ביי'ן שוועל,
הייבט און ווארפט די אויגען.

יערעם מענשליכעם געפיהל
אין זיין אויג פערלאשען,
און ער שטרעקט אויס שטום די האנד,
בעטעלט שטום א גראשען.

ס'איז דער מענש! די קרוין דער וועלט.
ס'העכסטע פון די בריות! —
זעהט, ווי ניערעריג ער איז,
ווי געמיון, ווי מאוס!

קליינע ווערים דארט אין דר'ערד
זיינען זעלבסט זיך שפייזער,
און דער מענש, די קרוין, די קרוין,
בעטעלט אין די הייזער!..

אַרימע מענשען

אונזער שכל, אונזער חכמה,
אונ'זרע קלוגע, שארפע ווערטער,
הערט מען נישט אין קיין געזעלשאפט,
קלינגען נישט אין קיינע ערטער —

שטארבען אָב מיט אונז צוזאמען, —
שטארבען אָב מיט אונז, קבצנים, —
קיינער ווייס פון אונזער שכל,
און מיר הייסען די נאַראַנים.

אונזער שיינקייט, גאט'ס מתנה,
מערקט נישט קיינער, זעהט נישט קיינער,
ביז עס עסט אונז אויף דער דלות
און מיר בלייבען הויט און ביינער.

און דעריבער, אז מיר ריידען
לאָזען מיר אראָב דאָס פנים,
און די ווערטער שטיל, געוואויגען,
ווי עס פאסט פאר אונז, קבצנים.

און דעריבער, אז מיר שטארבען
מאכט מען נישט קיין נרויסען וועזען,
ווי א רויך ווערט גיך פערשוואונדען,
ווי נאַר קיינמאַל נישט געוועזען...

צו א ברודער

דער הימעל פערצאָרענט,
די וויןדען — זיי בלאָזען:
וואו ביזטו, מיין ברודער,
פערגעסען, פערלאָזען?

וואו ביזטו פערוואָרפען,
אין וואָס פאר א שטעדטיל?
צי האַסטו א דירה,
צי האַסטו א בעטיל?

איך זעה אויפ'ן הימעל
די זואַלקען זיי שוועבען:
און זעה איך זיי שוועבען —
דאָן ווייס איך דיין לעבען.

עס דרינגען די קלאַנגען
פון וויןד אין מיין אויער:
עס גיעסט זיך מיר, ברודער,
אין האַרצען דיין טרויער...

ווינטער-ליעדער

1.

עס רוקט זיך דער ווינטער
 אריבער דער וועלט,
 און שרעקט אָב דעם עולם
 מיט ווינטען און קעלט.

און חיים דער סטאַליער
 פאר שרעק אין גאר טויט,
 ער האָט אין דעם זומער
 פיעל הייזער געבויט:

געמאכט זיי אי ווארים,
 געמאכט זיי אי פעסט,
 עס זאל צו זיי האַבען
 קיין שליטה די פרעסט.

פערריכטען זיין חייזעל
 האָט ער נאר פערפעחלט,
 אריון זאל ניט קומען
 די בעטערע קעלט.

דאָס דעכעל אין לעכער
 האָט ער ניט פערדעקט,
 ער האָט ניט אפילו
 די שפאלטען פערשטעקט.

אוי, אַרמער! דיין ארבייט
האַט אלעם בעהיט
פון גרויזאמען ווינטער.
נאַר דיך אליין — ניט!...

2.

און לייבעל דער שניידער
 — א יודעל קיין גבר —
 אט ממש א לולב,
 אזוי איז ער דאך!

און דארף ער ארויסגעהן
 איז מארק, צי אין גאס,
 פערשעלט ער דאס לעבען
 איז ביז און אין כעס.

ער האט ניט ערווארטעט
 דעם ווינטערס בעזוך,
 עס פרעכט זיינע ליפען
 א ביטערער פלוד...

געארבייט האט לייבע
 זיי טאג אזוי נאכט, —
 און האט דאך קיין בגד
 צום ווינטער געמאכט!

ער האט פון נאך פסח
 ביז סוכות גענייהט,
 אין ווארימע בגדים
 פיעל מענשען בעקליידט.

נאך זיך עפעס מאכען.
ס'איז פשוט א שאנד!
האט ער ניט בעוויזען:
פערקויפט איז זיין האנד!

דאָס געבעמ

עם הערט זיך דער דונער פון ווייטען,
 עם בלענדט אין די אויגען דער בלייז: —
 א, גאָט האָב רחמנות, די אַר'מע
 פון ביזען געוויטער בעשיץ.

וואָס ארבייטען שווער אויף די פעלרער,
 געפינען זיך ווייט פון דער היים
 און האָבען קיין ארט, וואו זיך שיצען,
 קיין שיער, קיין דעכיל, קיין בוים!

וואָס זיינען אוועק אונטערוועגענס,
 די פוהרען מיט משא פערלייגט
 און ווייט איז פאר זיי נאָך א קרעטשמע.
 און ווערען פון רעגען צואווייט.

וואָס שטעהען אין מארק מיט די קוישען:
 מיט עפיל, מיט גרינס און מיט ברויט —
 און אלע, וואָס זענען איצט דרויסען,
 וואָס טרייבט זיי דער הונגער און נויט.

און אלע וואָס זענען פערוואנעלט,
 וואָס האָבען קיין ווינקעלע ניט, —
 די אלע פון ביזען געוויטער
 בעשירמע זיי, גאָט, און בעהיט!

דער אידישער אזרא

אלע אבענד קומט דאס מיידעל
 צו דעם ברוגעם שעפען וואסער :
 זי בעגעגענט דארט א יונגעל,
 יעדער אבענד ווערט ער בלאסער.
 „זאג ווער ביזטו?“ האט זי טרויעריג
 איהם א מאָל א פרעג געגעבען —
 „דיין געבורטסארט וויל איד וויסען.
 וואו דו האָסט פערבראכט דיין לעבען?“
 און ער האָט איהר שטיל געענטפערט :
 כ׳בין פון עלענד, נויט א זינגער ;
 מיין געבורטסארט איז די „ליטא“.
 וואו מען שטארבט אין גאס פון הונגער...

א געזינד זאלבע אכט.

א געזינד זאלבע אכט,
 און בעטען נאָר צוויי, —
 און קומט אָן די נאכט,
 וואו שלאפען דאָן זיי ?

דריי מיט'ן טאמען,
 און דריי מיט דער מאמען —
 הענטלאך און פיסלעך,
 געפלאכטען צוואמען.

און קומט אָן די נאכט,
 מ' דארף מאכען די בעטען,
 דאָן העבט אָן די מוטער
 דעם טויט אויף זיך בעטען.

זי מיינט מיט אַנ'אמת, —
 עס איז נישט קיין וואונדער :
 אויך ענג איז אין קבר,
 דאָך ליגט מען בעזונדער...

עם פוילט

דראכנע טראפען גיעסט דער רעגען
לאנגע שטונדען נאכאנאנד ;
מיט דעם קוישעל עפעל, בארנעם
זיצט די אַרמע ביי א וואנד.

זי בעטראכט מיט אנגסט און שרעקען
איהר פערמעגען און איהר גרוילט,
און מיט ציטערדיגע ליפען
קלאגט זי שטיל : עם פוילט, עם פוילט !

יעדער טונה, טראכט די ארימע,
טאפט די פרי, דריקט און דריקט
און דערצו נאך האט די רעגענס
אזוי פריה גאט אַנגעשיקט.

אלע פרעסען, אלע דריקען,
גאט און מענשען — ווי דאס גרוילט !
און צוזאמען מיט איהר סחורה
זיצט די אַרימע און פוילט...

די יוגענד

איד וועל געהן מיין יוגענד זוכען.
 ס'איז א שאָד די בעסטע יאָהרען;
 איד געדענק דאָך אלע ערטער,
 וואו איד האב זיי אָנגעוואָרען.

כ'קום פערביי א קליינעם שטיבעל,
 כ'האָב געלערענט דאָרט אין חדר:
 מיט א קאנטשיק זיצט דער רבי —
 ס'נעהמט מיין זעלע דורך א שוידער:

מיט א קאנטשיק זיצט דער רבי,
 די תלמידים אין איין קלעמען. — — —
 קינדער-יאָהרען, שוואַרצע יאָהרען,
 ניין, איד וועל אייך איצט ניט נעהמען! ...

געה איד ווייטער זוכען, זוכען
 מיינע יאהרען וואס פערפלוּיגען:
 שטעהט א שטיבעלע א קליינעם,
 איינגעהויקערט, איינגעבויגען.

און עס עפענט זיך א טירעל
 און עס בייזערט זיך און סקריפעט,
 טאַטע-מאַמע זיצט אין ווינקעל
 און א קינד אין וויענעל חליפעט.

און א שוועסטער שילט א ברידער,
און פון לעמפעל שפארט א רויך, —
יאהרען יונגע, יאהרען שווארצע,
ניין, איך לאז אייך איבער אויך! ...

אין דער אַרימער גאַס

און וואו נאָר דו טהוסט זיך א קעהר,
 איז דער אַרימער גאס אז דו געהסט,
 דערזעהסט דו א טרעהר נאָך א טרעהר
 און זוכסט פאר דעם עלעגד א טרייסט.

און קוסט דו זיך טיעפער ארום,
 דאָן זעהסט דו — מען פאלט און מען פאלט.
 דאָן געהמט דיך א שוידער ארום,
 און אויפהויבען ווילסט דו זיי באלד.

עס ברעכט דיר דיין הארץ, דיין געמיט
 זיי טהוען דיר אַל אזוי וועה —
 נאָר אויפהויבען קענסט דו זיי ניט,
 דו פאלסט נאָר צוזאמען מיט זיי...

ווי קום איך ?

ווי קום איך צו זינגען ? פון וואנען מיין קינד !
ביי אונז האט אין קוימען געברומט נאָר דער ווינד;
די קינדער — זיי פלעגען נאָר זינגען : האם ! — האם !
און אפּטמאָל די מאַמע — א קללה צום גראַם.

ווי קום איך צו שיינהייט ? פון וואנען. מיין קינד !
דער וועג צו די פעלדער — דורך גוים און הינד...
די נאָס איז געווען אזוי אַרים און וויסט,
ביי איטליכער טיר נאָר — א בערנעלע מיסט...

11.

בענשאפס און פרייהיים.

וואס איך האב

וואס איך האב און וואס איך וויל,
וועל איך אייך ניט זאגען, —
איך וועל ווארטען, ווארטען שטיל
ביז ס'וועט נעהמען טאגען.

און דער ערשמער זונען-שמראהל
וועט אייך שוין דערצייהלען,
וואס איך האב אין הארצענס קוואל
טיעה פון אייך פערטיילען.

און דאס ערשטע פייגעל-ליעד
וועט אייך שוין פערקונדען,
וואס איך האב געוויינט ביז מיעד
אין די שווארצע שטונדען...

ווען איך זעה...

ווען איך זעה די בויער בליהען,
און די פייגעל שוועבען, פליהען:
ווען פון הימעל, ווי א כלה,
שמייכעלט ליעב די זון פאר אלע, —
פרעג איך טרויריג, פול מיט קומער:
וואס בעדייט עס — איז דען זומער?
*

ווען פערדארט איז בוים און צווייגעל,
פייגעל זעה איך נאר איז שטייגעל:
ווען די זון ווערד גאנץ פערשווינדען
און עס היילען ביזע ווינדען, —
פרעג איך ניט: וואס זאל'ס בעדייטען?
כ'ווייס די צייטען, כ'קען די צייטען!...

§. גיכער משיח

א. גיכער משיח. א גיכער שוין, קום!
 עם רינגעלט די גאנצענע וועלט שוין ארום,
 ווי ניפטגע שלאנגען דער הונגער און נויט,
 און הפקר און פחד, און אנגסטען און טויט.
 עם וויל שוין ניט אלעמען שפייזען די ערד —
 א. קום שוין, משיח, אויפ'ן ווייסינקען פערד.

*

א. קום שוין משיח! עם דריקט אומעטום
 די קייטען פון קנעכטשאפט ארום און ארום;
 עם האט שוין קיין ארט דאס אונשולדיגע בלוט,
 וואס שפריצט און וואס גיעסט זיך פון אונטער דער רוט.
 עם ראסטעט פון מענשליכע בלוט שוין דער שווערד —
 א. קום שוין, משיח, אויפ'ן ווייסינקען פערד! ...

וואָס שטעהט אונז נאָך פאַר ?

וואָס שטעהט אונז נאָך פאַר
 אין עתיד אין ווייטען.
 וואָס וועלען מיר זעהן
 אין קומענדע צייטען.

צי וועט מען אלץ הערען
 די זיפצען און טרערען
 פון אַרמען און שוואכען ?
 צי וועט אלץ פערטימלען
 די ערד און די הימלען
 פון רויבער דאָס לאכען ?

צי וועט נאָך אלץ הערשען
 דער ביקס און דער שווערד,
 מיט מענשען-בלוט פעטער
 צו מאכען די ערד ?

צי וועט נאָך אלץ קלינגען
 פון קנעכטשאפט די קייטען —
 איין ברודער זאל דיענען,
 פערקויפט זיין דעם צווייטען ?

וועט אלץ נאָך זיך ציחען
 פאַר אמת די שלאכט ? —
 אַה, ווער וועט פאַרט זיענען —
 דער מאַג, צי די נאכט ? ...

צום פריהלינג

קום שוין, ליעבער פריהלינג, קום.
 דען עס שמאכט דאָ יעדע בלום.
 און די אַרמע, צארטע רוין,
 שטעהט אַהן קנאַספען, נאָקעט, בלוין.
 אויף דער שטארקער אייכענבוים
 שטעהט פערמאטערט, אַטהעמט קוים.
 און די פויגעל וואַנלען לאַנג
 אין דער פּרעמד דאָרט, אַהן געזאַנג...

פויגעל! ווי ב'דערמאָחן אָן זיי
 טחוט דאָס האַרץ מיר אזוי וועה...
 זיי פּעריאַנט, אומזיסט, אַהן זינד,
 האַט דער בייזער ווינטער-ווינד,
 און דער וואַלד איז וויסט און לעער —
 נאָר אין נאָרע ברומט דער בער...
 פריהלינג, פריהלינג, גיבער קום
 און די פויגעל קעהר אונז אום!

פריהלינג, פריהלינג, קום געשווינד,
 נאָר אַהן שטורעם, נאָר אַהן ווינד.
 ס'האַט דער ווינטער יעדען זאָפּט
 אויסגעוויגען, יעדע קראַפּט.
 אוי, דער וואַלד איז קראַנק און מיד,
 האַט שוין ניט קיין גאַנצעס גליעד,
 שטראַהלען, שטראַהלען ברענג איהם פיעל,
 הייל איהם, הייל איהם, אַבער שטיל...

צו מיין הארץ

וואָס קלעמסטו מיין הארץ, אָ דו קינדערשעס הארץ
 ס'איז צייט שוין צו ווערען דיר קליגער:
 דו לעבסט אין א צייט, ווען יעדער איז הארט.
 ס'פערוואנדלען זיך פיינעל אין טיגער.

דו לעבסט אין א צייט דאָך פון אייזען און שטאָהל, —
 א, הערסט דו דאָס רוישען. דאָס קלאַפען? —
 דאָס אַטהעמט די וועלט מיט איהר רייזיגער ברוסט.
 ווי א גולד, וואָס וויל אלץ פערכאָפען!

דו לעבסט אין א צייט, ווען עס ווערען פערשטיקט
 געפיהלען און לייעדער, און טרעהרען:
 ווען ס'הערשט נאָך דער הארטער מעטאל און ער דריקט,
 נאָך דו ווילסט אלץ הארטער גיט ווערען...

און האסטו דיין זעעלע...

און האסטו דיין זעעלע דעם טייוועל פערקויפט
און פעק אסיגנאציעס גענומען, —
זיי רוהיג, מיין חבר, ניט שרעק זיך, דו וועסט
א זעעלע א צווייטע בעקומען.

זי וועט נאך זיין שעהנער, געזינטער ווי פריה'ר,
זי וועט דיר נישט וועה טהון, ניט שמארצען,
און גוטס וועט זי טהון נאר, און דיין וועט זי זיין,
עס וועט זי קיין פלעק ניט פערשווארצען.

און האסטו דיין זעעלע דעם טייוועל פערנארט,
ער האט דיר א מיטאג געגעבען,
דא ביסטו פערלאהרען, מיין ארימער פריינד,
עס איז שוין צובראכען דיין לעבען.

דער טייוועל, ער האלט ניט דיין זעעלע פיעל צייט —
ער וועט זי צוריק דיר אומקעהרען.
זי וועט אבער פוילען און וועלכען ביי דיר,
און שווארצער און שווארצער אלץ ווערען...

בוימער

ווינטער זיינען הויל די בוימער,
ווי פערשטיינערט שטעהען זיי,
און דער קאלטער פראסט ער פּרעסט זיי
און דער הימעל שיט מיט שניי.

און מיט קאלטקייט פון א דענקער
טראכטען זיי אין הארץ דערביי :
וואָס דער ווינטער איז אלץ בייזער,
וועט אלץ לייעבער זיין דער מאַי.

דער פרייער ים

שטעל דעם לעבען ניט קיין כללים,
גיט פערצאם!
זאל עס פריי און האסטיג פליעסען,
ווי דער ים!

דו וועסט זאגען: „ס'איז געפעחליך“ —
כ'ווייס אליין:
אבער זעה! דאס בילד ווי הערליך,
און ווי שיין!...

דער אַדלער

ב'האַב געזעהן דעם אדלער
אין א שטייג פון אייזען.
וואו ער קען זיין פליהען
קיינמאל ניט בעווייזען :

וואו די פליעגעל זיינען,
ווען ער וויל אויפהייבען,
ווערען זיי צושלאגען
אַז די גראַטעס אויבען...

און איד האָב געזעהען
אויך זיין בליק דעם שאַרפען...
וואָס ער פלעגט דער נאַכדעם
פון דער שטייג מיר וואַרפען...

און איד האָב געלערענט,
וואָס הייסט פ ר י י ה י י ט זוכען.
דריקער צו פערדאמען
און געפאַנגשאפט פלוצען...

די צייט

די צייט — זי איז אנ'אלטע פרוי,
 אהו שכל, אהו פערשטאנר,
 זי זיצט זיך רוהיג אויפ'ן שטוחל
 און שטריקט א זאק אין האנר.

די מענשען, איהרע קינדערליך,
 זיי שלאָגען זיך ביז בלוט, —
 זי הערט עס ניט, איהר ארט עס ניט:
 זי זיצט און שטריקט בערוהט.

די מענשען, איהרע קינדערליך,
 די שווערס נויט זיי דריקט, —
 זי שפירט עס ניט, זי פיהלט עס ניט:
 זי זיצט און שטריקט און שטריקט!

א, דומע פרוי, ביז וואנו, ביז וואנו?
 עס האט דאך אלץ א חק!
 זי גיט א געניץ שלעפריג: האאא? —
 און שטריקט זיך אלץ איהר זאק...

די נייע סחורה

כ'חאָב געבראכט א סחורה
אויפ'ן וועלט־יריד:
עכטע, ריינע לייעכע —
ס'פינקעלט און עם גליהט!...

פאר דער עכטער סחורה
בעט איד נישט קיין געלד,
כ'וויל נאָר גליק און נחת
ברענגען אויף דער וועלט.

„נעמט אומזיסט די סחורה!“
רוף איד הויך און שטארק.
נאָר פון ווילדעז לאכען
הילכט דער גאנצער מארק.

„א, דו נייער סוחר —
ביזט אונז שוין בעקענט!
נאָר דיין שענע סחורה
טראַגט נישט קיין פראַצענט.“

אונזער גאנצער האַנדעל
וועט פערנעהן, ווי ווינד —
קענסט ניט דעם יריד נאָר,
ביזט נאָר נאָר אַ קינד.“

— „ניין איד בין קיין קינד נישט —
חאנדעל ווייס איד נוט : —
זיינע פונדאמענטען:
פרעמדע שווייס און בלוט...“

די קירכען-גלאקען

אד, וואס קלינגט איהר קירכען-גלאקען!
 הערט שוין אויף! גענוג געשראקען
 האבען איי'רע ווילדע טענער
 אונזער אר'מע וועלט!

אייערע טענער, דאכט זיך רופען
 צו פערברענען מענשען גוף'
 אויף די הויכע עשאפאטען.
 וואס איהר האט געשטעלט:

איי'רע טענער, רופען הענקער
 צו מארטירען יעדען דענקער,
 יענעם קאפ אראב אי האקען,
 וועלכער בייגט זיך ניט:

א, איהר ווילט די וועלט פערוויגען
 מיט א שווארצען, טויטען ניגון
 און פערדעקען מיט א מאנטעל
 פון א יעזואיט!

כ'האב א נייעם גלאק בעשאפען.
 צו ערוואכען טויטע שקלאפען —
 ניט אין קירכען. — אין דער לופטען
 הענג איך איהם ארויף:

ניט צו שרעקען, נאָר צו וועקען
נאָר די וועלט אין אלע עקען,
קלינגט ער מוטהיג, רופט ער מרעהליך:
שמעהט צו לעבען אויף!

איצט פערשטעה איד...

איצט פערשטעה איד, וואָס די פייגעל
זינגען אזוי לוסטיג, פרעהליך:
אין דעם גרויסען וואַלד דעם גרינעם
הערשט ניט איבער זיי קיין מלך.

יעדעס גרעזעל, יעדעס בלימעל
איז פאר אלע פריי און אפען,
און די וואָהנונגען בחנם —
אלע האַבען וואו צו שלאָפּען...

איצט פערשטעה איד, וואָס די פייגעל
זינגען, קלינגען — ליעב און ליעבער:
איד, זיי זינגען, וואָס זיי ווילען,
קיינער, קיינער שלאַגט נישט איבער...

דער סוד

ווי עם שרעקען מיד געשטאלטען.
וואו איד שטעה און וואו איד געה!
שרייען וואלט איד, נאר מען טאר ניט.
אוי, ווי ברענט דער שטומער וועה.

ס'איז א סוד און ס'ווייסען אלע
און עם שווייגען אלע שטיל;
איד ערלויב מיר נאר אויסרופען:
אוי, קרבנות אזוי פיעל!

נאר ענטפלעקט דעם סוד ניט קיינעם
ווען איהר ווייזט זיך אויפ'ן נאם,
לאזט די שטיינער טרוקען ווערען,
זעהט, זיי זיינען אזוי נאם!

זעהט, די ווייסע הויכע הייזער
שטעהען אלע נאך פערפלעקט — — —
ניט ענטפלעקט דעם סוד פאר קיינעם,
עהדער איהר האט אנגעפרעגט...

עפּים הער איך

ינפּעס הער איך שטימען ברומען
אין דאָס ווייטע — נאָהנ'טע לאַנד :
רופּט מען מיך אהין צו קומען ? —
ס'איז בעקאנט און אונבעקאנט...

עפּעס הער איך ווינדען בלאָזען —
גלעטען זיי, צי טרייבען זיי ?
זאל איך צו מיין לאַנד זיך לאָזען ?
עפּעס גלויבט זיך און ס'טהוט וועה...

עפּעס הער איך פייגעל זינגען,
אז דער ווינטער האָט געעקט :
זאל מיין ליעד אין חאַר אויך קלינגען ?
עפּעס ציהט און עפּעס שרעקט !...

אין ווינטער

זאט די פערד, דאס שליסען — ניי
 און דער וועג איז ברייט און פריי...
 פוהרמאז, פוהרמאז, זאלסט מיר מראגען.
 פרעגסט: וואהין? איד קען ניט זאגען...

כ'ווייס קיין ציעל און ווייס קיין וועג
 איז די קורצע ווינטער טעג...
 ביז איד וועל מיין וועג בעקלערען
 קען דער שנעע צוגאנגען ווערען...

וואו נעהמט מען?

עס איז מיר געווארען שוין מאום
 אין נאנצען די וועלט;
 וואו נעהמט מען אביסל נביאות
 ריין, נישט פערשטעלט? ...

וואו נעהמט מען אביסל נביאות
 אזוי ווי אמאל;
 דאס ווארט זאל דארט פליעסען מיט חיות
 און קלאר ווי קריסטאל.

דער נביא זאל דאמאלס ניט טראכטען
 פון רוהם, פון זיין נוי —
 ער זאל נאר דאס ביזע פאראכטען
 און וועקען צום גוטס:

ער זאל אין די הערצער נאר צינדען
 דעם געטליכען פלאם,
 ווי רויך זאל פון דארטען פארשווינדען
 דער טיווילשער סם!

וואו נעהמט מען א נביא פון אויבען
 א הערצו געשיקט,
 ער זאל אונז אביסעל דערהייבען —
 מען ווערד דאך דערשטיקט! ...

צו די פייגלעל

פרייהליך זינגען אלע פייגלעך
 אין דעם גרינעם וואַלד און זאָגען:
 „מענשעל! קום צו אונז פערברענגען.
 וועסט פערנעסען דייע קלאַגען!

רוה זיך אויס דאָ אונטער שאַטען.
 פון די צווייגענדיגע בוימער!
 פריי איז אונזער וואַלד פאר יעדען —
 קיין געוועלטיגער, קיין שומר!

— אַה, ווי נאַריש זענט איהר, פייגלעך:
 וואַלט איהר קענען עפעס לעזען,
 וואַלטען דאמאָלס איירע לייערער
 אזוי פרייליך ניט געוועזען!

איהר וואַלט לעזען די „פאפיערען“,
 וואָס בעשטעטיגט האַט נאַטאַריעס:
 אַבגעקויפט די בוימער אלע
 האַט דער סוחר בערע האַריעס.

וואַלט איהר וויסען פון דער מכירת,
 אַנדערע לייערער וואַלט איהר קנאַקען! ...
 ווייסט איהר פייגלעך, אַז נאָך שבת
 בויכט ער אָן דעם וואַלד צו האַקען! ...

עהרליכע ארבייט

„עהרליכע ארבייט, עהרליכע מיה“ —
לענען זיך שפעט און אויפשטעהן פאר פריה.
ארבייטען פיערצעהן און לעבען — קיין שעה —
וואו איז די ברכה, פרעג איך אייך, דאָ?
„עהרליכע ארבייט וואַהל איז צו דיר!“ —
וואו איז די וואַהלקייט? ענטפערט פאַרט מיר!

עהרליכע ארבייט, עהרליכע מיה :
צוועקעליך קלאפ, די נאָדעלע ציה ;
מויער זיי הייזער, קריך אויפ'ן דאָך,
איז דר'ערד געה נאָך קויהלען, ניט קוק אויף קיין זאך,
שטעל איז סכנה דיין לעבען, דיין בלוט —
עס וועט דיר שוין וואַהל זיין, עס וועט דיר זיין גוט! ..

די וואַנד

די אויגען — פול-צארען, פערגאסען מיט בלוט,
 די הערצער — זיי שלאָגען מיט קראפט און מיט מוט —
 מיר שמעה'ן ביי א הויכער, געמויערטער וואַנד, —
 מיט העק און מיט האַמערס, און אייזענס אין האַנד —
 מיר ברעכען די וואַנד!

די וואַנט איז געמויערט גאָר פעסט און גאָר דיק,
 פערצוימט אונז די וועגען צום לעבען, צום גליק;
 פערשמעלט אונז די ליכטיגע זון און זי מאַכט
 פון פרייליכען טאָג אונז אַ פינסטערע נאַכט —
 מיר ברעכען די וואַנד!

און פאַלט פון דער שטיינערנער וואַנד ווען אַראָפּ
 אַ שטיין, צו אַ ציעגעל, טרעפט וועמען אין קאַפּ, —
 די איבריגע בלייבען דאָר שמעהן גאָר אַהן שרעק
 און אַרבייטען ווייטער, מען לויפט נישט אוועק —
 מיר ברעכען די וואַנד!

די אַרבייט דאַרף דויערן, די אַרבייט איז שווער —
 פערזאַמעלט זיך ברידער, קומט אַלע אַהער
 זאָל יעדערער צולייגען פעסטער זיין האַנד,
 מיר וועלען די הויכע, די פינסטערע וואַנד —
 צוברעכען, צוברעכען די וואַנד!...

מיד ציהט

מיד ציהט אהין,
וואו ד'ערד איז גרין, —
דער הימעל בלוי,
ווי פערל דער טהוי,
וואו ס'איז אייביג מאי.

וואו עס לעבען
און עס שוועבען,
אלע פייגעל פראנק און פריי.

מיד ציהט, מיד ציהט,
מיין זעעלע פליהט;
א, נעהם מיד ניט —
דא לאז מיד ניט —
את, דאס לעבען איז דא ענג...

דא איז זומפיג,
דא איז טומפיג,
און עס ציהט מיד, און איד בענג! ...

די פריהלינגס-זוהן

די פריהלינגס-זוון קוקט אין מיין פענסטער
 אריין, און זי לאכט;
 וואס ביזטו א, נארישער מענש,
 פערטרויערט, פערטראכט ?

איך האב אויך געליטען ווי דו;
 עס האבען פערשטעלט
 די וואלקען די גראַהע פון ווינטער
 מיין ליכט פאר דער וועלט.

דאך זענען זיי מעהר ניט ווי וואלקען —
 זיי שווינדען ווי רויך,
 און איך בין געבליבען א זון,
 און ליכט פון דער הויך!

אָפּטמאַל...

אָפּטמאַל, וויל איד האָפּען, גלויבען.
אז גיט אלץ איז נאָך צערונגען:
שוינען וועט די זון נאָך אויבען
און אויך אונטען וועט דאָ גרינען.

אָפּט מאַל דאכט מיר, אז מיין גוטע
וועט נאָך ווען איז טהויר מיר קלאַפּען.
און אַ רגע אַ בערוהטע
וועל איד נאָך פון לעבען כאַפּען.

אָפּטמאַל חלומ'ט מיר אַ חלום,
אז גיט אלץ איז נאָך פּערפּלויגען:
קומען וועט אויף דר'ערד דער שלום
מיט די מילדע גוטע אויגען.

אָפּט מאַל טרוימט מיר, אז געקומען,
איז משיח שטייל צו רייטען,
און די ערד איז דורף אין בלומען,
און עס זינגט אין אלע זייטען...

דאס נייע ליעד

און זאל ווי ווייט
נאך זיין די צייט
פון ליעבע און פון שלום.

דאך קומען וועט,
צי פריה, צי שפעט
די צייט — עס איז קיין חלום!

איך הער דאס ליעד,
פון ליעבע, פריער,
די מעכטיגע געזאנגען

און יעדער טאן
פון ליעד זאגט אן :
די זון איז אויפגעגאנגען.

עס עקט די נאכט,
די וועלט ערוואכט
פול האַפנונג, לוסט און שטרעבען.

דו הערסט — אין לופט
א שטימע רופט :
צו גליק און פרייד און לעבען! ...

עם דונערט, עם בליצט

עם דונערט, עם בליצט,
נאָר דארט איז דער הייד.
אף, דאָ אויף דער ערד,
איז אלץ אזוי בלייד.

דארט קומט פאָר אַ קאמפּף,
אַ קאמפּף פאָר אַ זיעג:
ביי מיר אויף דער וואַנד
קוים זשוזשיעט אַ פליעגנ...

עם ציהט מיד צום קאמפּף,
אַ קראפט בין איד אויף:
נאָר ניט אויף דער ערד,
און ניט איז דער הויף.

אוי, וואו איז מיין אַרט,
דו נאָט מיינער, זאָג!
איז אומעט פערנגעהט
אַ טאָג נאָר אַ טאָג...

דער פאָעט

ער פּערהאַסט דער וועלט'ס געמימעל
 און איהר מארק-גערידער ;
 גאָט פערמעגט דעם גרויסען הימעל
 ער — די קליינע ליעדער.

ווילט זיך גאָט אמאָל די טענער
 פון זיין פיערעל הערען,
 ציערט ער אויך דעם הימעל שענער
 מיט די בלאַנקע שטערען.

דאמאָלס שפיעלט און קלינגט זיין פיערעל,
 יעדער טאָן צונעהט זיך,
 און דער הימעל הערט זיין ליעדעל.
 און דער הימעל פרעהט זיך...

דער יונגער שמערן

- ניט פון מענשען וועל איד זינגען —
קיינער וויל שוין דאס ניט הערען.
- מענשען זייגען אונז שוין נמאס —
זינגען וועל איד איד פון שטערען.

פון די שיינע, קליינע שטערען,
וואס זיי זייגען אזוי פיעל,
וואס זיי קוקען אזוי טרוימיש, —
הערט די מעשה מיט געפיהל.

פון די שיינע קליינע שטערען,
וואס זיי זייגען אזוי גרויס,
וואס זיי ווינקען אונז פון הימעל —
הערט פון זיי די מעשה אויס.

צווישען די שטערען מיליאנען
וואס פינקלען פון ווייטען, ווי גאלד,
האט זיך א שטערען א קליינעם
לעבען בעזונדער פערוואלט.

ער איז געוועזען צולאזען,
א קונדס א גרויסער — פערשייט
האט ניט געוואלט זיך גלייך רעהען.
געזוכט גאר איין אנדערע זייט!

די שטערען די אלטע, די זקנים,
זיי זיינען שוין פראקטיש און גרוי,
זיי לעהרנען און ווייזען א וועג איהם:
„דו דרעה זיך אזוי און אזוי!“

„אט דאָ איז דיין אַרט און ניט ווייטער,
דאָ דרעה זיך — אַט דאָ איז דיין ראָד,
און טאַמער, אַ געמסטו זיך אנדערש,
דאן קענסטו נאָך אַנטהון א שאַד.“

עס הערט אויס דער שטערן דער קליינער
די אלטע — וואָס זאָל ער דען טהאָן?
איז האַרצען דאָך שפּאַט ער און קלערט זיך:
וואָס געהט מיר אַ שאַדען נאָר אַן ? !

צעקלאַפט מעג איד ווערען אויף שטיקלעך
און אלץ, וואָס אַרום מיר דערביי,
און דרעהען זיך וועל איד דאָך אנדערש,
איד ווייס ניט קיין גרעניץ — כ'בין פריי !

*

און איז איינעם א פריה מאַרגען,
ווען די זון האָט העל געלויכטען
און די גרויסע אַלטע שטערן
האַבען שירה איהר געזונגען.

און פּערגאַנגען אין התפעלות
פון די גרויסע זונען-פלאַמען,
האַט דער קליינער יונגער שטערן
ניט געפרובט דאָס מויל צו עפּנען.

און בעטראכטענדיג די שטערען
ווי זיי דרעה'ן זיך אזוי נאריש.
האָט ער שמייכלענדיג געמורמעלט:
„זייט געזונד, איהר אלטע נארען!

זייט געזונד, איהר אלטע נארען,
ס'איז מיר נמאס שוין געוואָרען
אייער אייביג־לאַנגעם דרעהען
אַהן א זינען, אַהן א תכלית.

איך וועל זוכען אנד'רע וועגען.
אנד'רע וועגען, אנד'רע הימלען — —
זייט געזונד, איהר אלטע נארען.
כ'וועל צו אייך שוין מעהר ניט קומען...“

און געשוואומען איז דער שטערען
אין דעם רוים דעם גרויסען לאַנג,
נייע וועגען צו געפינען
איז געוועזען זיין פערלאַנג.

און געדרעהט זיך האָט דער שטערען
און געשוואומען היז און הער,
דאָך, קיין ניים האָט ער געפונען —
אומעטום נאָר וויסט און לעער...

און געשוואומען איז דער שטערען
איבער'ן גרויסען הימעל לאַנג,
צו א ברעגצו ערגיץ קומען
איז געווען שוין זיין פערלאַנג.

און געפלוויגען איז דער שטערען
און געדורעהט זיך נעכט און טעג.
ניט געקומען איז דער שטערן
צו קיין ברעג...

און פערבענגט האט זיך דער שטערען
נאך דעם אלטען, אלטען גליק,
נאר ער האט שוין ווייט פערבלאנדזשעט,
ניט געוואוסט דעם וועג צוריק!...

אין פעלד

לאַמיר, מיין ליעבסטע, פערלאַזען די וועלט,
 איהר נארישען טומעל און רויש, און גערידער;
 דער פריהלינג איז דאָ — אד אַיצטער אין פעלד,
 ווי גוט איז צו שפיעלען אין קושען, אין ליעדער!

דאָס איז דאָס העכסטע, דאָס פּרעהליכסטע שפיעל,
 איד קען אין איהם קונצען די שענסטע בעווייזען.
 אין שטאַרט — אזוי ענג און די מענשען — צופיעל,
 און ס'פאלען אריין אין דעם שפיעל א סך גרויזען.

דאָ הערסטו א זיפן, און דאָרט זעהסטו א טרער,
 און דאָ גאָר א רשעות פון מענשען געמיינע;
 אין שטאַרט איז צו קושען און האַלזען זיך שווער —
 אין פעלד קום, מיין ליעבע, מיין גוטע, מיין שענע!

דער פויגעל איז זאט און איז פּרעהליך און פריי,
 און זינגט זיינע ליעדער פון מיר גאָר נישט ערגער;
 אט דאָרט איז סיי קושען, סיי זינגען כדאי
 פאר פויגעל און בוימער, און טאַלען און בערגער.

אין מיינ' אָדערן
האַט דאָס בלוט אמאָל
שטורעמדיג געפליעסט,
ווי די וואַלל אין ים;

און געטריעבען מיך
צו דעם לעבענס-קאמפף,
צו דעם גרויסען פעלד,
וואו עס בליצט דער שווערד.

און איד האָב געקעמפּפּט,
און געשלאָגען זיך,
און געלאָזט מיין בלוט
אויף דעם ברייטען פעלד.

כ'האָב זיך אומגעקעהרט,
פון דעם פעלד צוריק,
א דערשלאָגענער,
א פערמאָטערטער...

אין דער ווייט

עס ווילט זיך מיר לאזען
 די שטאדט און דעם מארק
 און אטהעמען פרייער,
 און אטהעמען שטארק!
 און לאזען די הייזער
 מיט טויערן ארום
 און געהן, וואו ס'איז אפען
 און פריי אומעטום!

און געהן, וואו ס'איז אפען
 און ליכטיג און רייזן,
 און לאזען די הייזער
 פון ציגעל און שטיין!
 און לאזען די מויערן,
 וואָס זיינען מיר ענג,
 און געהן אין דער ווייט
 אין דער ברייט, אין דער לענג!

און לאזען די שטאָדט
 מיט איהר שפראך און איהר גאנג
 און הערען אין וועלדער
 דאָס פייגעל-געזאנג.
 און הערען ווי ס'מורמעלט
 מעלאָדיש דער קוואל,
 ווי ס'רופט אזוי היימליך
 אין לופט יעדער שאל.

און לאזען די חכמה
 און וויסען אין שטאָדט,
 אד. זאל זי זיך האַלטען
 מיט דעם, וואָס זי האָט!
 דער אַדלער אין וואַלקען —
 ער איז אזוי קלוג,
 איד וועל איהם אין וועג דאַרט
 בעגעג'נען גענוג!

ער וועט מיר אויסלערנען,
 ווי לעבען מען דאַרף,
 דער אַדלער איז קלוג
 און זיין תורה איז שאַרף!
 זיין תורה איז — פליהען.
 וואָס העכער אַהן שיעור:
 שוין לאַנג ברענט זיין תורה
 אין האַרצען ביי מיר.

בעל-הבית/ישער מוסר

די שענסטע געפיהלען אין הארצען בעהאלט,
 דיין פלאמענדע ברוסט קיהל זי אָב, מאד זי קאלט,
 און אלע פערלאנגען פערגראָב און פערשטיק,
 און רייס אָב מיט געוואלד פון די הימלען דיין בליק,
 צורוה לאַז די מענשען אָהן גייסט, אָהן פערשטאַנד,
 און קריעג זיך מיט קיינעם, גיעב יעדען דיין האַנד:
 און זוך ניט אין לעבען קיין ציעל און קיין ברעג,
 נאָר שלעפּ זיך אָהן קשיות דעם זומפּיגען וועג, —
 דאַן וועט מען זיך לויבען: ביסט קלוג און ביסט פיין
 און — — — ברויט וועסט דו האַבען און הונגריג ניט זיין...

שמערען

ליכטיג אויפ'ן הימעל
 גלאנצען אלע שמערען —
 א. זיי זיינען וועלטען,
 וויל מען אונז ערקלערען.
 אבער קען איד גלויבען,
 אז די שמערען זיינען
 וועלטען? איז דען מעגליך
 וועלטען זאלען שיינען?

ניין! זיי וואַלטען אויסזעהן
 פינסטער, שוואַרץ און טריבע
 און דער בלאַהער הימעל
 וואַלט געקוקט אָהן ליבע.

און עס וואַלט פון דאַרטען
 זיך געהערט א טימעל;
 ניט קיין רעגען — גיעסען
 וואַלט עס בלוט פון הימעל.

* *
*

מיין הארץ האט מיט עהרליכען שטרעכען געשלאָגען. —
איד האב ניט געהאט דאָס אויף וואָס צו בעניצען:
בעגייסטערטע ווערטער, אז איד פלעג ווען זאָגען,
פארסמ'ט פלעגען ווערען פון נאַרישע וויצען.

דאָס געטליכע פייער די וועלט צו בעלעהרען
האט אימער געלויכטען, געברענט אין מיין הארצען,
נאַר כ'האַב ניט געהאט מיט איהם וואו זיך צו קעהרען,
בין ס'האט זיך פערוואַנדעלט אין רויך, אין אַ שוואַרצען.

יעצט בין איד געבליבען אליין און פערלאָזען,
און נאכט איז פון אונטען, און נאכט איז פון אויבען:
און ווינדען, ווי לצים, זיי לאכען און בלאָזען:
זאג וואו איז דיין פייער, דיין שטרעבען, דיין גלויבען! ...?

פאר געלד

זיין הארץ האט געבוינגט נאך א ביסעלע ליעבע,
 עס איז איהם געווען אזוי קאלט;
 עס האבען די טעג זיך, ווי וואלקען געצויגען
 און האבען געהאט איין געשטאלט.

די זון האט געשאטען מיט ליכטיגע שטראהלען,
 נאך איהם האט געוויכט יעדער שטראהל,
 עס האבען מיט פרישקייט געשלאגען די קוואלען, —
 פער'סמ'ט איז געוועזען זיין קוואל.

עס האבען די בוימער געבליהט און די בלומען,
 און ער האט געשלעפט זיך אויף זאנר, —
 זאל איינער כאטש קומען מיט ליעבע ענטקעגען,
 זאל איינער כאטש געבען די האנר!

נישט איינער! פערביי איהם איז יעדער געגאנגען,
 געשענקט האט איהם קיינער א בליק;
 געוועזען איז יעדערער צופיעל פערטראגען
 מיט אייגענעם, נארישען גליק..

און ער האט מיט בליקען געבעטעלט די ליעבע —
 עס האט איהם די קאלטקייט געקריינקט;
 אומזיסט אבער! וואלט ער א גראשען געבעטען,
 וואלט עמיצער אפשר געשענקט.

יך וואלט ער א קופערנעם גראשען געבעטען.
דערזיף איז א טאש ביי זיי דא.
דאך ליעבע פון הארצען — וואו זאלען זיי געהמען?
דאס איז שוין ביי זיי לאנג ניטא! ...

§ ווינטער-ליעד

הוליעט, הוליעט ביזע ווינטען.
 פריי בעהערשט די וועלט!
 ברעכט די צווייגען, ווארפט די בוימער
 טהוט וואס אייד געפעלט!

טרייבט די פויגעל פון די וועלדער
 און פעריאגט זיי פארט;
 די וואס קענען ווייט נישט פליהען, —
 טוידט זיי אויפ'ן ארט!

רייסט די לאדען פון די הייזלעד,
 שויבען ברעכט ארויס!
 ברענט א ליכטעל ערגעץ דונקעל, —
 לעשט מיט צארען אויס!

הוליעט, הוליעט ביזע ווינדען.
 איצט איז אייער צייט!
 לאנג וועט דויערען דער ווינטער,
 זומער איז נאך ווייט!...

מיין שיפעלע

ווי עס ברויזען, ווי עס קאכען
 אויפ'ן ים די ווילדע וועלען : —
 אה, וואו זאל איד מיט מיין שיפעל,
 מיט מיין שיפעלע זיך שטעלען ?

ווי די שטורם־ווינדען היילען,
 ווי זיי דראָהען, ווי זיי בלאזען ! —
 אה, ווי זאל איד מיט מיין שיפעל,
 מיט מיין שיפעלע זיך לאזען ?

ווי די גרויסע שיפען לויפען,
 ווי זיי פייפען, ווי זיי ברומען !
 אה, ווי זאל איד מיט מיין שיפעל,
 מיט מיין שיפעלע דאָ שווימען ?

און איד שמעה ביי'ן ברעג געבראכען,
 פול מיט וועהטאג און פערלאנגען,
 און איד זעה די גרויסע שיפען,
 און דעם ברייטען ים, דעם לאנגען.

און איד זעה די גרויסע שיפען,
 ווי זיי יאָגען, ווי זיי טרייבען,
 און ביי'ן זאמדיג ברעג און שטילען
 מוז איד מיט מיין שיפעל בלייבען...

מאוס איז די ערד...

מאוס איז די ערד, מיין פריינד
 און פערדעקט מיט ראָסט :
 וואַקסט אַ מאַל אַ בלומעל אויס —
 טוירט עס אַב דער פראַסט.

טרויריג איז די ערד, מיין פריינד.
 ווי אין הערבסט דער וואַלד :
 פליהט אַ מאַל אַ פויגעל דורך
 שיעסט דער יענער באַלד...

ווילט זיך נאך...

ווילט זיך נאך א שטיף טהון
גרינג און פריי און ברייט,
אז דאס הארץ דאס מיעדע
ווערען זאל דערפרעהט.

ווילט זיך נאך א פאל טהון
צו דעם לעבענס ברוסט
און זיין גליק אויסזויגען
מיט דער לעצטער לוסט...

ווילט זיך נאך א הויב טהון
ווייט און זויף די הענד
און אריבער שפרינגען
צוימען, מויערן, ווענד...

ווילט זיך נאך דערגרייכען
פון א בארג זיין שפיץ
און דערנאך — פערשווינדען,
ווי עס שווינדט א בליץ...

די פידעל

ס'איז געווען אמאָל א פיעדעל,
 ס'האָט געברומט אמאָל אַ ליעדעל ;
 ס'האָט געברומט מיט וועה און פּייו,
 דאָד דאָס האַרץ דערקוויקט פּלעגט זיין

אַנגעקומען נייע צייטען.
 ליעדער פּאָסט זיך ניט פּאָד לייטען,
 ס'הערשט א שטורעמדיגע נאַכט,
 און עס געהט אַ ווילדע שלאַכט.

און עס רופען די סיגנאלען.
 קוילען פליהען, מענשען פּאלען...
 איצטער שפּיעלען איז אַ שאַנד.
 און די פיעדעל פּאַלט פון האַנד...

אויף א זעהונג

(אין טורמע)

„פריהלינג, זאגט איהר, פריהלינג... הא?
טאקי? זיכער? אי, ווי שוין!
בלומען בליהען? פויגעל? הא...
און דער טייך ער קען שוין געהן?...

און די זון? אזוי... אזוי...
און זי ווארעמט... און זי גלעט...
און דער גארטען? אפען שוין?
מען שפאצירט אין אבענד שפעט...

פרייליך, ליכטיג... פריי — א יא?
פריהלינג! פריהלינג! אי ווי גוט!
נו, דערצעהלט — געריסט, געריסט...
באלד איז אויס די פינג מינוט“

שטורם

איך האָב ליעב די שוואַרצע מאַרע
 מיט איהר מראה,
 מיט די שרעקען —
 עס וועט דונערן און וועקען!

איך האָב ליעב דעם בייזען הימעל
 מיט זיין ליארמען
 אָהן ערבארמען,
 מיט זיין דראָהען, מיט זיין טימעל!
 מעגען בליצען ווי די שלאַנגען
 אלץ פערצוקען, אלץ דערלאַנגען:
 האָב און גוטס און הויז און שייער,
 מיט אַ קראַכענדר־העליש־פייער:
 זאל דער שטורם אויך מיין שטיבעל
 חרוב מאכען — קיין פאַראַיבעל!
 דורך די פלאַמען קוקט אַרויס
 ס'נייע, פרייע, העלע הויז! ...

בלאָנזשען

טויזענד וועגען, טויזענד שטעגען,
נאָר די זאַלסט ביי קיינעם פרעגען;
געה אהין און געה צוריק —
נאָר אין בלאָנזשען ליגעט דאָס גליק!

בלאָנזשען זאַלסטו טעג און יאָהרען,
דאָ אַ בלום און דארט אַ דאָרן...
געה אליין און קיינעם פרעג — —
זעה ווי ס'ווינקט דער נייער וועג!...

III.

פאלקס-טאמיזצען.

די אַרימע געווינערין

ס'האַט א קינד געבוירען ערשט
ד'יונגע, אַר'מע מאמע, —
האַט ניט ווער זאָל וויעגען עס,
האַט קיין דיענסט, קיין אמע.

שרייט דאָס קליינע עופה'לע,
לעכערט אזש דעם מוח,
וויעגט ער קוים די אַרימע
מיט דעם לעצטען כח.

ס'קינד דארף האַבען וויקעליה, —
ס'איז ניט איהר פערמעגען,
רייסט זי העמדער אייגענע,
פאר איהר לייעב־קינד'ס וועגען.

מ'דארף דאָס קינד היינט אויסבאַרען, —
קען זי זיך ניט קעהרען,
באַרט זי עס אין אייגענע,
מוטערליכע טרעהרען.

איז קיך

אויסגעטריקענט ווערט מיין הארץ
איז דער קיך ביי'ם פייער,
און פאר ביינקשאפט מעהר נאך דעם,
וואס ער איז מיר טייער...

פייער ברענט א גאנצען טאג
אויף דער שווארצער פליטע,
קאך זיי איין געריכט און צוויי,
קאך ביי נאכט א דריטע.

אוי, א זייגער עלף ביי נאכט
פלעגט מיין ליעבער קומען,
כ'האב איהם שטענדיג אזוי טריי,
הארצליך אויפגענומען.

כ'האב מיין עלענד נישט געפיהלט,
און מיין צער פערגעסען,
ווען איד בין א שעה מיט איהם,
אדער צוויי געזעסען.

וואס איד האב גערעדט מיט איהם ?
קען איד דען געדענקען ?
ס'פאלט אנ'אומעט אויף מיין זארג,
און אנ'אנסט און בענקען.

ס'האט מיין טייערע מאדאם
 איהם פון מיר פערטריעבען.
 איינע אויף דער גאנצער וועלט
 בין איך איצט געבליבען.

אוי, ווי פרום איז מיין מאדאם! ...
 וויל פון ביין פעהיטען,
 און דערנאך א גאנצע וואך
 פלעגט זי מוסר שיטען...

מוסר האט זי פיעל און פיעל,
 נאר קיין ווארט קיין ליעבען;
 ער האט יא זיי פיעל געהאט,
 האט זי איהם פערטריעבען! ...

הערבסט

און ווי עם קומט דער אָסיען,
דאָ ווער איד אָז מײן שטאַלץ ;
עם פרעגט דער ווינד מײד צאַרניג :
צי האַסטו, קבצן, האַלץ ?

דער רעגען פאטשט אין פענסטער,
און רוישט, און בייזערט זיך :
איד מאך אין גאס א בלאַטע,
צי האַסטו גאַנצע שײד ?

פאלט אריין אן אַרימאן...

פאלט אריין אן' אַרימאן
 איז דער רייכער שטאָדט,
 דאכט זיך איהם, אז יעדעס הויז
 קוקט אויף איהם מיט שפּאַט.

דאכט זיך איהם, אז יעדער סלופ.
 יעדער שטיין אין ברוק
 שרייט איהם: דרד-אריץ, לומפ,
 ווארפט א קרומען קוק.

דאכט זיך איהם, אז וואָס ער זעהט
 קוקט אויף איהם מיט האַס, —
 וואַלט ער וויינען אויפ'ן קול,
 שעמט ער זיך אין גאַס...

פאלט אריין אן' אַרימאן
 איז דער רייכער שטאָדט,
 פיהלט זיין צער קיין איינער ניט
 סידען אויבען, גאַט..

דער חתן

באָמבעלט זיך דאָס קייטעלע
 פרעהליך אויף מיין ברוסט,
 וועקט עס דאָרט און ריהרט עס דאָרט
 האפנונג, לעבען, לוסט...

צי עס איז א זילבערנע,
 צי עס איז פון גאלד, —
 ס'האָט געשענקט די כלה מיר
 און איד האָב זי האָלד! ...

און אין טאש דאָס זייגעריג
 געהט עס פאלש, צי טריי, —
 וועלכע שעה מיין כלה זעהן.
 ווייס איד סיי ווי סיי.

וועלכע שעה די כלה זעהן,
 באַדען זיך אין גליק, —
 ווייזט מיר אַן מיין אייגען הארץ,
 קלאַפּענדיג — טיק־טיק...

די מוטער צום קינד

שלאָף נאָך, שלאָף ליעבעס קינד —
 דרויסען איז אַ פּראָסט, אַ ווינד!
 גאָט זאָל זיך דערבארעמען,
 גאָט זאָל אונז דערוואַרעמען.

אַ, דער ווינטער שרעקט מיך, שרעקט —
 ליעג, מיין קינד, נאָך איינגעדעקט —
 שלאָף נאָך, אָרים פייגעלע,
 עפען ניט דיין אייגעלע.

וועסט דערזעהן אַ קאַלטע וועלט —
 דורך אין ווייסען אַבגעמעלט.
 האַלץ אין שטיב קיין שייטעלע
 און קיין געלד אין בייטעלע.

ניט געקאַכט און ניט געהייצט,
 קעלט און הונגער דריקט און רייצט:
 שלאָף מיין קינד, פערפּראַהרענע,
 אַרימע, פערפּראַהרענע! ...

פון דער דירה טרייבט מען...

פון דער דירה טרייבט מען, —
 דרויסען איז א רעגען;
 גוואלד וואו טהוט מען הין זיך?
 הייב איד אָן צו פרעגען.

וועמען פרעג איד? ווייס ווער?
 איד קען גאר נישט וויסען,
 נאָר דעם קאלטער רעגען
 הער איד דרויסען גיעסען.

און עס וועט ניט העלפען
 קיין געבעט, קיין טרעהרען, —
 ס'וועט דער קאלטער רעגען
 גיעסען ניט אויפהערען.

יא, דער רעגען ווייס ניט
 פון מיין שוועערר לאנע,
 ס'איז זיין צייט נעקומען
 רינט ער — אָט דער „פליאגע“...

ס'איז אפילו נאָט דאָ
 ניט אין גאנצען שולדיג...
 נו, פערפאלען, האלט זיך
 און פערטראַג געדולדיג.

אבער פון דער דירה
זאל א מענש מיד טרויבען,
אוי, דא קען איד, ברודער,
רוהיג שוין ניט בלייבען.

אד, דא ברענט מיין צארען
און איד קרויז די צייהנער:
זענט איהר, בעל־בתים,
מענשען אדער שטיינער? !..

אָבשייד

און אז דו וועסט, מיין טייער-לעבען, אוועק פֿאַהרען
וועל איך געהן צום באהן דרך בעלויטען;
און אז דו זאלסט מיר באלד ניט פֿערנעסען —
וועל איך שענקען דיר א קרענצעלע קוויטען.

און אז עס וועלען אנהויבען די קוויטען צו וועלען,
ווי דו וועסט ערגיץ קומען צו פֿאַהרען,
זאלסט דו דאָרט וויסען, אזוי בין איך אויך
אָהן דיר דאָ פֿערוויאנעט געוואָרען...

דאָס טייעלע

אין אמעריקע דער מאן. —
 ס'איז איהר אזוי באנג.
 ניט געשרויעבען האָט ער איהר
 שוין א האלב יאָהר לאנג.

פאר אוועקפאָהר צוגעזאָגט
 האָט ער אל דאָס גליק:
 נעמען וועט ער זי אהין,
 אָדער קומען צריק...

און דאָס יונגע וויבעלע
 שלאָפט זי, צי זי וואכט:
 „האָט ער דאָרט אַנ'אַנדערע“?
 נאָר פאר איינס זי טראכט!

ס'נעמט קיין לוסט צום עסען אָן.
 ס'איז איהר ווינד און וועה...
 פֿרובען וועט זי אָנגיעסען
 גאָר א גלעזעל טהיי.

ליענט אין גלאָז א טייעלע,
 ליעגען ליענט עם טיעף...
 אַה, וואָלט עם ארויפשווימען
 וואָלט געווען א בריעף!

ס'איז א גוטעס טייעלע.
פיהלט דעם זויבעלס פיון.
שווימט ארויף א טרייסטענדע:
ס'וועט א בריוועל זיין! —

און דאס אריס-ווייבעלע
מיט א פרייד זי ווארט —
נאָר עס האט דאס טייעלע,
פונקט, ווי ער גענארט...

ה ב ד ל ה

שבת האָט מען גוט פּערבראכט
 מיט פּיעל פּערגניגען,
 און דער איד הברלה מאכט
 מיט א שטילען־ניגון.

עפעס הערט זיך אין דעם ליעד
 בענגשאפט, אנגסט און טרויער:
 עפעס ווערד גאָר באלד דער איד
 פינסטערער און גראָהער.

וואָס־זשע איז מיט דיר דער מעהר
 ליעדעלע, ערקלער מיר,
 רופסט ארויס פון אויג א טרער,
 אויפ'ן הארץ ווערט שווער מיר.

— איד „הברלה“, זאג באלד אָן:
 ס'קומט דער גוטער מאַרגען,
 גרייט זיך, אַר'מער, גרייט זיך אָן,
 יאָגען, שווינדלען, באַרגען.

טרייב ארויס דעם „פּרינץ“ פון זיך —
 דארפסט זיך שוין פּערוואַנדלען
 אין א „הונד“ — אַך, לויף זשע גיך
 האַנדלען, האַנדלען, האַנדלען!

נאר דער פרינץ, ער יאָמערט שטיל :
כ'וויל אין רוה נאָר ליעגען!
און דעריבער קלינגען פיעל
קרעכצען אין מיין ניגון...

די יונגע קרעמעריין

כ'געה פארביי די קראמען,
 קראמען אזוי פיעל,
 „לעבעדיג בעגראבען!“
 קלאגט דאס הארץ מיר שטיל.

זיצען אלטע ווייבער —
 קאלט איז זייער בלוט,
 און די אלטע מיינען,
 אז אזוי איז גוט.

איז א קרעמיל זעה איך
 זיצט א יונגעס קינד, —
 טיידטען אזא לעבען —
 דאס איז שוין א זינד.

זעהט דאס פנים איהרע
 אבגעלעבט און בלאס,
 נאר די אויגען פינקלען,
 רייסען זיך צום נאס.

דארט איז נאס איז ליכטיג,
 מענשען געהען פריי,
 און דאס יונגע מיידעל
 וועלקט דא אב איהר מאי.

אבגעהאקט פון לעבען,
 אבגעהאקט פון אלץ :
 וועג'אָב א פונט הערינג,
 מעסט אָב א פונט זאלץ.

פון א זעקסער רעשמע
 גיעב ארויס געשווינד ! — —
 אוי, עם וויינט דאָס הארץ מיר
 אויף דיר אַריס־קינד...

ווי מיר וואָלט זיך וועלען
 צו דיין טאטען געהן :
 בעטען, דיך בעפרייען —
 וועט ער ניט פערשמעהן.

אוי, דיין קלוגער טאטע
 פרעהט זיך און ער קוועלט :
 איז מיין קינד א בריה —
 איינס גאר אין דער וועלט.

IV.

רוםט און ליעפע.

*

איך ווייס פון א ניגון,
ער קלינגט אזוי שוין ;
די טענער זיי פליעסען,
ווי שמראָס־וואסער ריין.

די טענער זיי פליעסען,
און וואשען אראָפּ,
די לידען פון הארצען,
די זאָרגען פון קאָפּ.

און גרינג ווערט דער זעעלע,
זי פיהלט נישט קיין לאסט, —
דער ניגון הייסט ליעבע,
גאָט האָט איהם פערפאסט.

איהם זינגען מלאכים
אין הימעלס געצעלט,
איהם זינגען פאָעטען,
ביי אונז אויף דער וועלט.

א, מענשען! וואָס זייט איהר
פערזאָרגט און פערקלעהרט, —
צו האָט איהר דעם ניגון
נאָך קיינמאָל געהערט? ...

* *
*

ווען דאָס פייער פלאַסקערט
איז צו קוקען שייַן:
ווען דו ביזט אין כעס
קריגסטו נאָך מעהר חזן.

ווען דאָס פייער פלאַסקערט
איז זיך גוט צו וואַרמען;
ווען דו ביזט אין כעס
ווייל איך דיך אומאַרמען.

.1892

* * *

דו האסט מיר דיין בילד ניט געגעבען
 — פאר לייטען האט דיר ניט געפאסט;
 דאך האב איד, מיין נחת, מיין לעבען,
 דיין בילד אין מיין הארץ איינגעפאסט.

ניט שרעק זיך, כ'וועל קיינעם ניט זאגען,
 און קיינער וועט וויסען דער פון :
 דיין בילד נאר אין הארץ וועל איד טראגען
 פאר שטערען, לבנה און זון...

אָנהייב פרייהלינג

א ליכטיגער טאָג —

איד האָב איהם דערקאָנט:
איד האָב מיך אין טרוים,
אין אַלמען דערמאָנט.

און עפּים אין קאָפּ
ווערד ליכטיג און ריין,
און עפּים אין האַרץ
ווערד וואַרים און שיין.

עס פרעגט מיך איין שטראהל:
געדענקסטו, געדענקסטו?
א צווייטער שטראהל פרעגט:
צו ביינגסטו, דו ביינגסטו?

א דריטער שטראהל פרעגט:
צו פיהלסטו נאָך איהר גלעט?
און נאָך איינער פרעגט:
צי איז שוין ניט שפעט?...?

א, שטראהלען, לאַזט אָב —
געווען איז עס לאַנג!
א, שטראהלען, ניט פרעגט —
עס טהוט אזוי באַנג!...

* * *

ליעבע זון! אין ווינטער קום!
 זומער מיט די פיעלע שטראהלען
 ביזטו מיר צו לאסט געפאלען,
 און איד בלאַנזשע מיד ארום.

זון, א שטראהל אין ווינטער שיק!
 ווינטער אין דעם שטראהל מיר נויטיג —
 ערד און הימעל — קאלט אין קויטיג,
 און א י י ו שטראהל אין שוין א גליק!

*

קינד! איד רוף דיד אין מיין צער;
 ווען איד לעב אין פערגעניגען
 האָב איד ניט קיין לוסט דיד קריעגען,
 ניט איד וויל אן זניט איד גאר.

ליעבעס קינד! אין עלענד קום,
 ווען אין הארצען דריקט דער יאָמער
 און אין מוח קלאפט דער „טאַמער“ —
 נעם איד פעסט דיד, פעסט ארום! ...

זעה, דער הימעל...

זעה, דער הימעל אויסגעשמערענט,
און פערצהלט פון פרייד און גליק :
כ'האב זיין שפראכע אויסגעלערענט.
צייט איך האב דערקענט דיין בליק.

צייט דיין בליק איז מיר פערלאשען,
און פערשוואונדען, ווי א רויך.
רעד איך נאָר אויף שטערעז-לשון,
און איך רוף דיר פון דער הויך ! —

* *
*

צו דיר קום איד, עלענדעם בויםעל,
געפינען א ביסעלע רוה;
א, זיי מיר א וויילע א חבר,
איד בין אזוי עלענד ווי דו.

ווי דו טראג איד שטיל אין מיין הארצען
מיין טרויער, מיין לייד און מיין וועה —
און האב איד געהאט ווען חברים,
האב איד שוין פערנעסען אן זיי.

און האב איד געהאט א געליעכטע,
האט זי שוין פערנעסען אן מיר;
א, עלענדעם, איינזאמעם בויםעל,
א חבר געפין איד אין דיר! ...

* *
*

מיין געליעבטע איז א קלוגע
און זי זאגט: עס איז אונגלויביג,
אז דו זאלסט, געליעבטער מיינער,
ליעבען שטענדיג, ליעבען אייביג.

מיין געליעבטע איז א קלוגע,
קליגער קען פון איהר נישט געבען:
זי פערזארגט זיך יעצט מיט קושען
אויף דעם גאנצען קאלטען לעבען...

אין די פינסטערע אלעען

אין די פינסטערע אלעען
 איז אינטערעסאנט:
 דארטען ווערען יונגע קינדער
 אין דער שטיל בעקאנט.

אין די פינסטערע אלעען
 איז א פרייע וועלט,
 די געדיכטע צווייגען האבען
 הרפה, שאנד פערשטעלט.

פון דער צנועה, דער לבנה,
 איז דאס ליכט דא שוואד,
 און די יונגע צווייגען רוישען:
 קוק נישט, נישט דין זאד...

אין די פינסטערע אלעען
 קאכט דאס יונגע בלוט,
 און דאס יונגעל מיט'ן מיידעל
 קריגען אנדער מוט:

וואס ס'געלוםטען יונגע הערצער
 ווערד דא פריי גערעדט,
 און מען האלזט זיך און מען קושט זיך
 ביז עס ווערט גאר שפעט...

אין די פינסטערע אלעען
ווערען פריי די שטריק,
און ס'געניסען יונגע הערצער
פריי דאס העכסטע גליק!...

מיון געליעכטע

האַט מיר מיין לייעכסטע א בריוועל געשריעבען.
 שרייבט זי מיר דאַרטען: זי קען מיר ניט לייעבען.
 ערשטענס: מיר זענען צוויי אנדערע וועלטען:
 וואָס איד וויל בענשען, דאָס וויל זי גאָר שעלטען:
 און צווייטענס — עס טהוט איהר די זאך אזוי באַנג:
 זי האָט שוין א חתן. זי לייעבט איהם פון לאַנג...

זי האָט שוין א חתן... נו זאָל זיין מיט מזל!
 איד ווייס דאָך פון לאַנג שוין, איד בין א שלים־מזל:
 מיט מיר נאָר דארף טרעפען די אונגליקען אלע:
 געפין איד א מיידעל אין זי שוין א כלה...
 מיר קרענקט נאָר: איהר חתן ווער איז ער, ווער ווייס—
 צי איז ער איהר טריי האַטש, צי לייעבט ער זי הייס?

צו מיין ליעבסטער

ליעבסטע! אויב דו האסט מיר ליעב
נאָר פאר מייןע קליינע ליעדער,
בין איר אויב'עט ניט דערוויעדער —
כבוד ליעב איר ביז'ן גרוב.

בעסער אבער וואָלט איר וועלען
קוקען זאלסטו מעהרער ניכטער:
כ'זאל דיר, קינד מייןס, אויסער דיכטער,
אויך אלס גוטער יונג געפעלען.

זינגען זינג איר יאָ ניט שלעכט,
אבער בעסער פאר מיין זינגען —
מייןע קוסען הילכען, קלינגען
אין די פריהלינג'שעהנע געכט...

אין פריהלינג

וואס ביזטו פערטרויערט, פערטראכט ?
 דער פריהלינג — ער איז שוין געקומען
 און האט אונז מתנות געבראכט :
 אי שטראהלען, אי בליהונג, אי בלומען.

און מיידלעך שפאצירען ארום
 און ברענגען פון ליעבע געריסען ;
 א, זיי נאר, מיין חבר, ניט דום :
 מען קען פון דער וועלט וואס געניסען! ...

די נאיווע

ווי קלוג איז מיין ליעבסטער,
פיעל זאכען ער ווייס,
דערצו איז זיין קוש
אזוי ברענענדיג היים:
איך וואלט ניט געוואלט,
נאר ער האט מיר דערקלערט:
א מלאך איז הימעל
פון יעדען קוש ווערט...

מיר זענען איז גארטען
געזעסען גאר לאנג,
פערדעקט צווישען צווייגען
ביי נאכט — אויף א באנט.
ס'איז שפעט שוין געווארען.
ארום אזוי שטיל — — —
אוי, מוז היינט אין הימעל
מלאכים זיין פיעל! ...

*
* *
*

ליעבעם קינד, איד האָב דיר ליעב.
דאָד איד קען ביי דיר ניט בלייבען;
כ'רוה ביי דיר א רגע אב,
פרישע קרעפטען אַנצוקלויבען.

ווי דער וואַנדרער אין דעם מדבר
בלויבט אמאָל ביי'ן וואַסער שמעהן,
טרינקט זיך אַז און ווערט דערמונטערט.
און ער לאָזט זיך ווייטער געהן.

יא, מיין קינד, איד בין א וואַנדרער
אין דעם לעבענס וויסמעניי;
כ'האב געקושט דיד, בין דערמונטערט
און — איד וואַנדרער אויף דאָס ניי!

*
* * *

וואו איז אלץ אהינגעקומען.
וואָס געווען איז ליעב און טייער?
וועלכעס וואסער האָט פארפלויצט עס,
אָנגעצינדען — וועלכעס פייער?

טרערען האָבען אלץ פערטרונקען.
טרערען אויף די שווערע וואונדען:
און דאָס רעשט, וואָס איז געבליעבען,
האַט די ליעבע שטיל געצונדען.

האסט מיין בלוט, ווי וויין געטרונקען
 און עס איז דיר גוט געגאנגען :
 וואס א טאג ווערסט דו אלץ שענער,
 איד — אלץ מעהרער אויסגעגאנגען.

האסט מיין בלוט, ווי וויין געטרונקען,
 דאך פערשטעה איד ניט דעם עיקר :
 קענסט נאך טרינקען, ביז אלץ נישטער,
 און איד בין פאר ליעבע שוור...

צו אַ סאַציאַליסטיין

דיינע אויגען לייכטען, פינקלען.
ווען דו רעדסט פון נייע צייטען :
אלע מענשען זאט און גליקליך
ווען די אַרדנונג וועט זיך בייטען.

און איד נלויב אין דיין נביאות,
דאך אין אויג מיינס שטעהען טרערען :
ביי דער בעסטער אַרדנונג, ליעבסטע,
וועסטו אלץ נישט מיר געהערען.

די איינציגע

נעליעכטע — זיי האב איד א סך
 און אויסער זיי האב איד א כלה,
 דאך קינד מיינס, פערלאז מיד ניט דו,
 א, דיד האב איד ליעבער פאר אלע...

דער הימעל האט שטערען א סך
 און האט א להנה אין מיטען,
 דאך ווייזט זיך אמאל ניט די זון,
 ווי טרויריג ער קוקט — נאט זאל היטען!...

פערלען

שעהנסטע פערלען פון מיון הארצען
רייסט דער שמורעת אויס ביי מיר,
און ער שיט ארויס זיי אלע —
און עס פינקעלט דאס פאפיער.

„ליעבסטע—פרעג איך—וויילסט זיי ? כ'שענס דיר!“
נאר זי זאגט פערשעמט ארויס :
„ווייסטו ליעגער, אז די פעריל
זיינען לאנג פון מאדע אויס...“

V.

צַעַד אֶחָד יְאוּמָה.

פּערגעס...

און דאָס, וואָס איך וויל, וועל איך קיינמאָל נישט האָבען —
דאָס האָב איך, אַ לאַנג שוין, אַ לאַנג שוין בעגראָבען.
עס צאָפּעלט אַמאָל קוים דער אַלמער זכרון
און רוימט אין דער שטיל איין: דו האַסט וואָס פּערלאָרען!
ער ווייזט ניט קיין קברים, ער רופט נישט קיין נעמען:
פּערגעסען זיך וואו, און פּערגעסען זיך וועמען...

אומעט

איד ליעג אויף מיין בעטעל אין חשך געהילט,
 עס שלאגט קוים דאָס הארץ, און דאָס בלוט איז געקיהלט—
 איד בין שוין געשטאַרבן, מסתמא ;
 וואָס לאַזט מען מיר ליעגען און וואַרטען זוי לאַנג ?
 ווי שווער איז דער אומעט, ווי ביטער און באַנג
 צו ליעגען אַהן הארץ, אַהן נשמה.

וואַלקען

וואַס'זשע שלעפט איהר זיך איהר וואַלקען
 אויפ'ן הימעל גאָר בעזינדער,
 ווי פערלאָזענע יתומים,
 ווי פערטריב'נע אַרמע קינדער?

און וואַס איז דאָס פאר אַ תכלית
 אַזאַ לעבען, אַזאַ וואַנדערן?
 אַבגעריסען, אַבגעשליסען
 און ווייט איינער פון דעם אַנדערן?

און אז ס'דריקט אייך צו דאָס וואַגלען,
 אונערטרעגליך ווערט דער קומער,
 גיעסט איהר דאמאָלס גרויסע טרערען
 פאר דער קאַלטער ערד, דער שטומער? ...

וואַס'זשע שלעפט איהר זיך, איהר וואַלקען,
 וואַס'זשע וועקט איהר מיינע וואַנדערן —
 וואַס דערמאָנט איהר מיר מיין לעבען? ... —
 ווערד פערשוואַנדערן, ווערד פערשוואַנדערן! ...

א פראגע

ריימען, וואס איך האב געקליעבען,
 ליעדער, וואס איך האב געשריעבען,
 פערזען, וואס איך האב געזונגען,
 טענער, וואס איהר האט געקלונגען, —
 זאגט מיר, וואס וועט פון איך זיין,
 ווען איך וועל אין גרוב אריין?

וועט זיך איינער ווען געפינען
 מיט א הארץ און מיט א זינען
 און אייך, ליעבע מיינע גראמען,
 וועט מיט צארטער האנד צוזאמען
 קלויבען, פלעכטען אייך אין קראנץ,
 בלייבען זאלט איהר אייביג נאנץ?

אדער איהר וועט געהן פערלארען,
 ווי גאר קיינמאל ניט געבארען,
 ווי פון יוגענד די חלומות,
 ווי אין שוהל די אלטע שמות,
 ווי א וואלקען אין דער הויך,
 ווי א ווינד און ווי א רויך?...

* *
*

איד האָב נאָך אין לעבען
פיעל ארבייט, פיעל פליכטען.
דאָ דאַרף איד בעפונגען,
דאַרט דאַרף איד פערריכטען.

דאָ דאַרף איד צעברעכען
און דאַרט עפעס בויען, —
איד קען ניט א צווייטען
די ארבייט אַנטרויען.

און יאָהרען זיי לויפען
ווי רוישענדעס וואסער,
די כחות — זיי שווינדען,
דאָס פנים ווערט בלאַסער.

און יאָהרען זיי פליהען,
ווי ס'וואַלט זיי ווער טרייבען:
די ארבייט, די פליכטען —
זיי בלייבען, זיי בלייבען...

אין א פינסטערער נאכט

איד האָב אין א פינסטערע נאכט
 די טהיר און די לאָדען פערמאכט,
 און האָב מיך בערעכענט מיט שרעק:
 אין וואָס איז מיין לעבען אוועק?

און ווי דורך א שפאלט האָט געטאָגט,
 האָט עלענר מיין הארץ זיך געקלאָגט;
 געקלאָגט און געדריקט, און געקלעמט —
 איד האָב פאר דער זון זיך געשעמט...

* * *

און הונדערט מאָל דענקען,
און טויזענד מאָל קלערען —
דו וועסט פון דיון שכל
קיין ענטפער דעהערען!

און הונדערטער כוסות,
און טויזענדער טרינקען —
דו וועסט אלץ דיון יאוש
נישט קענען דערטרינקען...

און רויכער אַהן אויפהער —
די זאַרג וועט דיר בלייבען,
עס וועט זי דער רויך ניט
פערטרייבען, פערטרייבען.

און טויזענדער פרויען,
אַ סולטאַנס אַ האַרעם —
דיין האַרץ בלייבט אַהן לייעבע
און ליידן דער אַרעם...

עס בלייבט ניט קיין מיטעל
דעם שמערץ מאכען לינדער — —
אוי, אַרימע מענשען,
אוי, נאַרישע קינדער!...

עלענד

און שטיל איז אין צימער
די נאכט איז שוין שפעט;
און שרעקענדיג קוקט ער
איז ווינקעל צום בעט.

און שרעקענדיג קוקט ער.
דאס הארץ אזוי ציהט —
און שרעקענדיג דאכט ער:
זיך לעגען, צי ניט?

עס קוקט דורך די שויבען
די נאכט שווארץ אריין,
און וויקעלט אין עלענד
איז טרויער איהם איין...

די נאכט קוקט אין פענסטער,
אזוי ווי זי היט...
און ביינקענדיג קלערט ער:
זיך לעגען, צי ניט?..

ווען דו בלייבסט אליין

דו ארבייטסט מיט אימפעט מיט האסט
 און ס'טראַגט זיך א שעה נאָך א שעה,
 און ענדל'יך איז אומעטיג פאַרט,
 און ענדל'יך איז גאַרנישט ניטאָ...

דו ארבייטסט, פערגעסט זיך און קוועלסט,
 און מיינסט, דו ביזט נאָך אמאָל יונג, —
 און בלייבסטו א וויילעִן אליין,
 שטעלט אויס דיר דין שאַטען א צונג...

די לעצמע סטרוגע

גלויבען, האפענונג — פערטריעבען —
פיעדעל מיינע, יאמער הויף!
נאך איין סטרוגע איז געבליעבען
און די איינע פלאצט באַלד אויף!

איידער ס'פלאצט איז דאך מין ווילען.
זאָלסטו עהרליך דיענען מיר
און מין אונגליק הויף פערשפיעלען.
ווי אמאל, אויף סטרוגעס פיער....

§ תּפֿלַח

שטיינער ליגען מיר אין הארצען,
 חמאדעס געהען מיר אין קאפּ, —
 גאָט דו גוטער, פּול ערבאָרמען,
 שיק דיין גנאָד אויף מיר אראָב!

קראַנק, דערשראָקען איז מיין זעעלע,
 זי איז דאָך פּון דיר אַ טייל —
 און זי בענקט אלץ און זי זוכט דיר, —
 מיין נשמת, הייל זי, הייל!

מיינע אַבגעלעכטע יאָהרען

מיינע אַבגעלעכטע יאָהרען
האַבען זיך, ווי שוואַרצע שאַטען,
אויסגעלעגט און אויסגעצויגען
אויף מיין לאַנגען לעבענס־וועג...

וואָס'זשע ווילט איהר! כ'וויל ניט וויסען
פון מיין אלטען, אלטען עבר,
כ'בין ניט יענער, כ'בין אַנ'אַנד'רער —
לאַזט מיר, לאַזט מיר נעהן אליין!

כ'וועל אין וועג בעגענגען בוימער,
כ'וועל אין וועג בעגענגען פייגעל,
און א נייער קוואַל, א פרישער
שטילען וועט מיין לעבענס־דורשט!

און איד לאַז מיר פרעהליך לויפּען,
און עס ווילט זיך פייפּען, זינגען —
קעהר איד אַפּ מיין קאַפּ א הינטער:
וועה, די שאַטען יאָגען נאָך!...

דער סוף

דאס וועלטיג געענדיגט,
 דאס לעבען — געעקט.
 און אזוי מאוס,
 אזוי אהן עפעקט!

עס איז ניט קיין דראמע
 און קיין וואדעוויל,
 עס איז נאר אנ'אומעטינס,
 וואסערדיגס־שפיעל.

און שווער און פאמעליך
 דער פארהאנג ער פאלט,
 און וויסט ווערט און וויסטער
 און פינסטער און קאלט...

דער קראנקער בוים

ווי נאָר ס'הויבט דער בוים אָן דארען,
 דאַרט ער שוין און דאַרט ;
 ס'וועט ניט היילען איהם דער פריהלינג,
 וואָס ער ווארט און ווארט.

גרינען וועלען ניט די בלעטער
 אויף די צווייגען מעהר ;
 און קיין פייגעל וועט ניט קומען
 זינגען דאָ אהער.

און דער טהוי בעגינען וועט ניט
 פאלען אויף זיין קאָפּ,
 און דער וואנד'רער וועט איהם ווייכען,
 רוהט ביי איהם ניט אָב.

ס'וועט דער פריהלינג נאָר איהם רייצען,
 ס'וועט איהם טהאָן נאָר באנג ;
 אלע בוימער אויסגעציערטע,
 ער נאָר — הויל און קראַנק.

מײן טאָג

ס'איז מײן טאָג פון פרייד פערשוואונדערען,
 און מײן נאכט איז אָנגעקומען,
 האָב איד פייער אָנגעצונדען,
 וויעדער וואַכען זיך גענומען.

ס'איז דאָס לעבען ליעב און טייער,
 און עם ווילט זיך וואַכען, וואַכען, —
 צינד איד ליכט און ברען מיר פייער, —
 כ'וויל מיר וויעדער פרייליך מאַכען.

נאָר עם שלעסען זיך די אויגען
 און דער קאַפּ ער פאלט אַ מיעדער;
 איז דער טאָג אוועקגעפלוויגען,
 קענסטו שוין ניט טאָגען וויעדער...

אוי, די איינציג-ווייסע האָר! ...

אוי, די איינציג-ווייסע האָר
ווי זי טהוט מיר באנג!
שוואַרצער קאַפּ, ווער ווייס דורך אויס —
דאָס איז מײַן פּערלאַנג!

אוי, די איינציג-ווייסע האָר,
ווי זי שרעקט און שרעקט!
עהרער נאָך די עלטער קומט,
עקט די יוגענד, עקט.

ס'טרייבען פלינק די שוואַרצע האָר:
צו דיין ליעבסטער געה!
ד'איינציג-ווייסע האָר, זי לאכט:
זאָג שוין איהר: אדיע!

וויינען שטיץ די שוואַרצע האָר:
זיי צו לעבען גרייט,
לאכט די ווייסע האָר פון זיי:
כ'פלעכט פאר איהם דעם מויט.

יוגענד, עלטער, לעבען, מויט —
שרעקליך איז דער קריעג! ...
א, דו איינציג-ווייסע האָר,
פיער שוין דיין זיעג!

* *
*

און דער זומער ווערט פערשוואונרען
מיט די דופטענדיגע נעכט,
און עס וועלען אלע בלומען,
און דער ווינד פון הערבסט צוברעכט

אלע גרינע, פרישע צווייגען,
און ער מאכט פון זיי א תל,
און די בלעטער פון די בוימער
פאלען אב, צודארט און געל.

און די יוגענד ווערט פערשוואונרען,
ווי א נעבעל, ווי א רויך,
און זי שלעפט אוועק די ליעבע
און דעם גלויבען, און דעם כח...

אלעס, אלעס ווערט פערפלויגען,
וואס נאר טייער, ליעב און שעהן, —
אייביג בלייבען נאר די צרות,
אייביג בלייבט דער טויט אליין...

צום טרוים.

אנגענומען זיך מיט צער
פאר דעם לאנגען טאג, —
א דו ליעבער, זיסער טרוים,
טראג מיין זעלע, טראג!

א, וואס זעה איד ווען איד וואד,
ארמוטה, זומפ און קייט:
ווער בעזוכט מיד, ווען איד וואד? —
נאר די אלטע נויט...

און איד בעט: דו, גוטע נאכט,
פאל שוין, פאל שוין צו!
און מיין הארץ, מיין קראנקען הארץ
שענק אביסעל רוה...

קום־זשע גלייך, דו ליעבער טרוים,
טראג מיד ווייט און טראג,
טראג מיד ווייט, איד זאל ניט זעהן,
וואס איד זעה ביי טאג...

וואו ?

איד בין שוין געווארען
 אן'אייביגער וואנדערער
 און וואגעל און בלאנזשע
 פון שטארט צו דער אנדרער.

וואו וועל איד פערבליבען,
 א רוהע געפינען ?
 די פראגע, זי נאנט מיר
 און עגבערט מיין זינען.

צו וועל איד אין ווענען
 שוין אייביג זיך דארבען
 און ווייט פון מיין היימאט
 איין עלענדער שטארבען ?

ווער וועט אויף מיין קבר
 מיין נאמען פערשרייבען,
 עס זאל א געדעכניש
 נאך מיר האטש פערבליבען ? ...

לעבען ווילט זיך

לעבען ווילט זיך... אַח דאָס לעבען
האַט אין זיך אזוי פיעל חו,
נאָר אײַך קען נישט דערגרייכען
דאָס, וואָס לייעב איז, דאָס וואָס שײַן.

לעבען ווילט זיך... נאָר אײַך קען נישט —
כחות דארף מען האָבען מעהר...
שטארבען... און פערלאָזען אלעם —
אַח, דאָס איז מיר אויף צו שווער!

און מיין לעבען איז געגליכען,
צו אַ לאַמפּ מיט וועניג נאָפּט:
ווערען ווערט ער נישט פערלאָשען,
ברענען האָט ער נישט קיין קראַפּט!...

אַמאָליגע מעג

צושטעלט זיך אין רייהען אַמאָליגע מעג,
פערשוואַנדענע מעג פון מיין לעבען,
איך וועל אייך אדורכגעהן פון אַנהויב ביז ברעג
און יעדערען „שלום“ אַבגעבען.

איך וועל מיר פאר יעדערען געבען אַ ניג
און שטרעקען מיט ליעבשאפט די האַנד אייך;
עס וועט זיך בעווייזען אַ טרעהר אין מיין אויג —
אַן'אַלמע — זי איז דאָך בעקאַנט אייך.

צושטעלט זיך אין רייהען פערנאַנגענע מעג!
פערגעסט, וואָס איך האָב אייך געשאַלמען,
עס איז נאָר געוועזען פאר צרות אַהן ברעג,
עס האָט מיר מיט אייך נישט גענאַלמען.

איהר זענט אזוי חשד'דיג פינסטער געווען
און שווער, ווי די ריזיגע בערגער,
געהאַפט האָב איך בעסערע מעג פאר מיר זעהן,
אומזיסט אבער — די זענען ערגער! ...

דער נעבעל

וואָס זאָל עס בעדיימען דער נעבעל,
וואָס הענגט אזוי דיכט אויף דער שטאַרט?
צי וויל שוין דאָס שטיקעלע הימעל
אוועקרויבען אויף פון אונז נאָט?

צי וויל ער פערשמעלען דאָס פנים
פון מענשען, וואָס געהען אין גאָס,
און זעהן זאָל ניט איינער דעם צווייטען,
די בליקען, די בייזע, פול כעס? ...

צו איז איהם די זון נאר א שאַדען,
וואָס לויכט נאָר צו גזלָה און זינד,
און האָט זי פון מענשען פעהראנגען
מיט נעבעל געדיכטען אצינד? ...

וואָס זאָל עס בעדיימען דער נעבעל,
וואָס הענגט אזוי טרויריג און שוואַרץ? —
אנ'אימה בעפאלט מיין נשמה,
עס טרויערט און צימערט מיין האַרץ...

איך ווייס ניט...

איך ווייס ניט וואס האב איך,
 איך ווייס ניט וואס פעהלט מיר:
 איך ווייס נאָר — די ליבטיגע
 זון איז פערשטעלט מיר.

איך ווייס ניט וואס זינג איך,
 צי ליעבע, צי צאָרען:
 איך ווייס נאָר — מיין הארץ איז
 פערשרפ'ט געווארען.

איך ווייס ניט צי לעב איך,
 צי בין איך געשמאַרבען:
 איך ווייס נאָר פערשימעלט
 איז אלץ און פערדאַרבען...

שלום

איד וועל מאכען שלום
 מיט דעם לעבען;
 וועט עס עפעס געבען
 וויל איד נעמען — —
 כ'וועל מיד קיינמאל קלעמען — —
 ס'איז א חלום, ס'איז א חלום!...

וועט מיין ליעבסטע קומען
 מיד בעגליקען,
 וועל איד פעסט זי דריקען
 ווייד און ווארעם
 אין מיין ארעם;
 טאמער ניט — זי האט פערלאזען —
 וועל איד אויף קיין טרעהר ניט לאזען,
 און מיין הארץ בעפעהל איד: שטומען!

איד וועל מאכען שלום
 מיט דעם לעבען;
 כ'וועל מיד קיינמאל קריגען
 מיט דעם מזל, מיט דעם הארטען. —
 כ'וויל אביסעל רוהיג ליגען.
 רוהיג ווארטען...

שא, מיין ליעבער,
 כ'שליעס די אויגען — —
 אלץ פאריבער, אלץ פערפלויגען — —
 ס'איז א חלום, ס'איז א חלום! ...

ביי די בויער

הינטערען שטערטעל, וואו די בויער
שטעהען שטאלץ און פריי און שלאנג,
געה איד אום אצינד געבויען.
מיעד פון לעבען, עלענר, קראנק.

הויכע בויער, אלטע בויער!
רוף איד מיט א מאטען קול,
קוקט אז אייער פריינד דעם אלטען.
און דערקאנט מיד פון אמאל.

אה, דערקאנט מיד, ליעבע בויער!
גיסט אריין מיר אויף דאס ניי
איז מיין הארצען לוסט און ליעבע.
ווי אמאל איז שעהנעם מאי.

וועקט מיד ווייטער אויף צום לעבען.
ווארעמט אן מיין קאלטעם בלוט,
קעהרט מיד אום צום נייעם לעבען —
נייע קרעפטען, פרישע מוט!

איהר געדענקט דאך מיד פון פריהער.
ווען איד האב עם אלץ געהאט,
לאזט מיד בויער, איצט ניט וועלען.
ווי איז הערבסט-צייט אייער בלאט...

דאָס בוימעלע

און זעהסטו דאס בוימעל, ייאס וואקסט אויף דעם פעלד
און פריינד, און חברים, אליין?
עס שאקעלט זיך טרויריג און דאווענט פאר גאט,
וואס בעט עס, — ווער קען עס פערשמעהן!

עס בעט נישט קיין פרייהלינג, קיין ווארימען שטראהל —
וואס נוצט עס דעם עלענדען קינד?
עס וויינט נאָר און בעט זיך געוויטער ביי גאט.
עס זאל איהם צוברעכען דער ווינד!...

*

*

*

עס שאקעלט דאס בוימעל זיך היזן און צוריק —
עס ווערט ניט צובראכען... אה וואס איז דאס גליק?
וואס טויג אזא לעבען — אין אייביגען שרעק? —
אה, איינמאל א בראד — און גענוג, און אן עס!..

דו פרעגסט...

דו פרעגסט מיך, מיין פריינד, ווי אלט איך בין שוין.
איך וואָלט עס דיר גערן דערצעהלען:
נאָר גלויב מיר, מיין פריינד, איך ווייס ניט אליין —
עס האָט ניט געלוינט זיך צו צעהלען...

דער קארנער צעהלט געלד, דער גליקליכער — טעג,
מען צעהלט וואָס ס'איז ליעב, וואָס ס'איז טהייער:
מיין לעבען, אַ פריינד, איז א וויסט־לאנגער וועג,
און פונקט פאר א יאהרען, ווי הייער...

אויב לעבען הייסט לידען, דאָן לעב איך שוין לאַנג,
דאָן האָב איך גענוג זיי, די יאהרען :
אויב לעבען הייסט הערען פון גליק האַטש א קלאַנג
דאָן בין איך נאָך נאָר ניט געבארען...

פון טאל

נאט, נעם מיד פון טאל פון בעטריעבטען ארויס,
ווען ניט געהט מיין לעבען, מיין חיות מיר אויס.
דא לעשט זיך מיין זעלע, אזוי ווי א ליכט,
וואס צאנקט אין א שענק מיט שכורים געדיכט ;
דא שלעפ איך מיד אום, דערשראקען און בלאס,
אזוי ווי א פערבלאנזשעטע קינד אין א נאס...

דער שמויב פון דער וועלט...

דער שמויב פון דער וועלט איז געפאלען אויף מיר.
און קראנק בין איד, קראנק:
די ליעבע — זי וועלסט טיעף אין הארצען ביי מיר,
אין קאפ — דער געדאנק...

און ווער קען מיר היילען? נישטאָ אזא מענש,
נישטאָ אזא לאנד!
און וואלסטו דעם הימעל דערנרייכען געוואלט —
ווי קורץ איז דיין האנד..

געדאנקען.

1.

דער מענש.

דער מענש — ער האָט הויכע פערלאנגען.
די כחות — ווי שוואך און ווי קליין!
איהם ווילט זיך דעם הימעל דערלאנגען.
און קען אויף דער ערד קוים אומגעהן.

איהם ווילט זיך די גאנצע וועלט ליעבען
און לינדערען יעדערענס „אוי“ —
און ליעבען איז קוים איהם געבליבען
פאר אן ארימער, זינדיגער פרוי...

2.

פרויען.

פערזוימט האָט זיך משה אין הימעל,
דאָס פאַלק האָט נאָך נאָט זיך פערבענקט —
אן אנדערען נאָט זיך צו מאכען.
האַבען פרויען די ציהרונג געשענקט.

א. היינט זענען אנדערע פרויען —
עס בייטען זיך צייטען, אַ שרעק!
די היינטיגע פרויען פאר ציהרונג
זיי שענקען דעם גאָט אייך אוועק..

.8

א קאמפלימענט.

כ, האב מיט איהר געשערצט, געלאכט,
 קאמפלימענטע איהר געמאכט
 און מיין עהרען ווארט געגעבען,
 אז איך ליעב זי ווי מיין לעבען.
 אד, ווי וואלט עס איהר פערדריסען,
 זוען זי וואלט מיין לעבען וויסען? !...

.4

מיינע טעה.

ביטער איז געווען מיין געכטען
 און דער היינט איז אויך פול זארגען—
 און דער היינט און געכטען—ביידע
 שאפען, וועבען מיר מיין מארגען.

א, אזעלכע צוויי שלימזול'ם
 קענען רעכטס דען עפעס מאכען ? —
 ס'וועט ארויס קומען א מארגען
 נאך צום חוזק, נאך צום לאכען...

.5

מיינע ליעדער.

כ'האב געשריבען מיינע ליעדער
נאר מיט טינט מיט שווארצען.
ווען איד לעז זיי, דאכט מיר זעה איד
רויטעס בלוט פון הארצען.

וואס איד לעז די ליעדער מעהרער
ווערט אלץ רויטער, רויטער.
וואס איד שרייב די ליעדער, מעהרער
ווער איד בלייבער, טויטער...

6

מיין פריינד.

מיין פריינד! מיט דער וועלט וועסטו גארנישט ניט מאכען —
און האט זי פון דיר נאר גענומען צו לאכען.
דאן מוזטו ענטלויפען, דאן מוזט זיך בעהאלטען.
איז ערניץ א ווינקעל, א וויסטען, א קאלטען.

מיין פריינד! מיט דער וועלט וועסטו גארנישט ניט מאכען.
עס האט שוין געטראפען א זעלכענע זאכען.
די וועלט, אט די אלטע, די נארישע זקנה,
איז פונקט, ווי א קינד נאך, אן/עקשנ'מע איינע...

7.

גאָט'ס פּוסבינקעל.

דער גרויסער, פרייער הימעל
 דאָס איז דאָך גאָטעס טהראָן.
 און ריין איז גאָטעס הימעל
 פון אייביג־אייביג־אָן.
 די ערד — דאָס איז זיין ביינקעל
 — אזוי זאָגט גאָט אליין
 צי פאסט דיר גאָט דיין ביינקעל
 זאָל זיין אזוי ניט ריין? —

8.

דער בלינדער.

אַט איז ער געקומען, דער אַרימער בלינדער
 און האָט אויפ'ן הויף זיך געשטעלט,
 עס ציהט זיך דאָס קלעגליכע ליעד זיינס : א בריזער!
 איך זעה ניט די ליכטיגע וועלט!

עס ריהרען זיך הערצער, עס ווייזען זיך טרעהרען,
 מען ווארפט איהם פון פענסטער פיעל געלד;
 און שטיל ווערט דער בלינדער, ער איז שוין בערוהיגט—
 ער זעהט שוין די ליכטיגע וועלט!

9.

די נאכט.

די נאכט רוקט זיך אָן, די נאכט רוקט זיך אָן
 די אוראלטע, פינסטערע נאכט,
 און רוהיג און שטיל בעהערשט זי דעם טראָן
 מיט חשך און פינסטערער מאכט.
 און ס'דאכט זיך זי רעדט: נו, זאָגט איהר אליין,
 צי איז דען ניט בעסער פאר אייך:
 ווי רוהיג און שטיל! קיין פרייד, קיין געוויין,
 עס שלאָפען זיך אַרים און רייך!

10.

אלטער גלויבען.

אלטער גלויבען, אלטע האַפנונג
 ציהט זיך פון מיין הארץ ארויס —
 אַבגעוואָהנט האָט איהר דאָרט יאָהרען.
 איצט איז אייער צייט שוין אויס!

כ'האָב דערקענט אייך פאלשע שכנים,
 איהר פערשפרעכט אלץ זילבער, גאָלד,
 און איד בין שוין אלט געוואָרען,
 און איהר האָט נאָך נישט בעצאָהלט! ...

צום יעבען

לעבען זאגן מיר, וואס די האסט
און איד פרעג נישט, וואס עם קאסט;
שטעלען שטעל דעם העכסטען פרייז,
אבער עפעס שעהנס בעווייז.

כ'האב געהאט אן אידעאל —
ווי אין וואלד א ריינער קוואל,
אנגעריהרט האב איד איהם קוים
איז צוריען ער ווי שוים...

כ'האב געליעבט א פרוי — איהר בליק
האט געשאפט מיר פרייד און גליק;
כ'האב דערקענט זי — ערשט א שלאנג
און דאס הארץ איז וויסט און באנג...

כ'האב געקעמפט פאר מענשען-גליק
לויז צו מאכען זיי פון שטריק;
כ'האב געהאפט, געגלויבט, ווי א קינד:
דאך די בלינדע בלייבען בלינד.

האב איד באלד פערלאזט דעם מארק
און געשטיגען אויף א בארג;
כ'האב דעם העכסטען שפיץ בעזוכט
און — — די איינזאמקייט פערפלוכט!

וואס-זשע האסטו, לעבען, נאך,
אויסער זיעבען טעג אין וואך,
אויסער אונזער שווערען יאך
און דעם טויט, דעם טויט דער נאך...

VI.
די היים.

מיין צוריקקעהר אהיים

1.

אומגעוואנדערט און געוואגעלט
האָב איך אין דער פרעמד פיעל יאָהרען
איבערדריסן און פערמאוסט
אין דאָס לעבען מיר געוואָרען.
א, די גרויסע שטערם, די נאָסען
מיט די ריוויגהויכע מויערן
האָבען מיך אזוי געשראַקען —
כ'פּלעג דאָרט נאָך מיין היימאט טרויערן;
נאָך דעם סליינעם, לעבען שטערטיל
נאָך די געסליך, — עלענד, אָרעם;
נאָך די שטיבעלעך די קליינע —
נאָך די לעבעדיגע קברים.
נאָך די קברים! דאָך געצויגען
צום בית־עולם, צו דעם אַלטען;
א, ווי פיעל זכרונות לעבע
ליענען דאָרטען טיעף בעהאַלטען.
טיעף בעהאַלטען דאָך וועל איך זיי
פון דער ערד צוריק אויסגראַבען,
מיט פערשטאַרבענע וויערער זעהן זיך,
ווי פיעל נחת וועל איך האָבען!
כ'האָב די גרויסע וועלט פערלאָזען,
בין געפלוויגען ווי אויף פליעגעל,
צו מיין שטערטיל, וואו געשטאַנען
איז אמאָל מיין קינדהייטס וויעגעל.

2.

כ'האב דערקענט דיד, ליעבעס שטעדטיל,
האסט זיך פיעל ניט אומגעביטען!
איך דערקען די געסלעך דייע
און דעם גרויסען מארק אין מיטען.
אח, ווי טרויריג ווייזט ער אויס מיר:
אלע הייזער אלט געוואָרען,
און די שויבען פון די פענסטער
קוקען פינסטער, פול מיט צארען!...

* *
 *

היים לייזער'ס הויז — וואו איז עס
מיט דעם גאניק מיט דעם לאַנגען,
וואו עס פלעגט זיך שטענדיג הערען
לוסטיג לאכען און געזאנגען?
רייך געווען איז היים לייזער
און א בעל הבית אן עכטער,
א פרנסה שטוב א גרויסע
און צוויי שענע, יונגע טעכטער.
איך געדענק די עלט'רע, ביילע,
מיט די שוואַרצע, גרויסע אויגען.
וועלכע פלעגען שטענדיג לאכען
און מיין הארץ דאן צוגעצויגען.
כ'פלעג אפט קומען אויפ'ן גאניק
איז די זומער-נעכט צו זיצען
מיט די טעכטער, מיט די שיינע,
און פלעג פרייליך שיטען וויצען.

זייער לאכעז פלעגט דאז קלינגען.
 ווי דאס ליעד פון נאכטיגאלען —
 אה, וואו זענט איהר, ליעבע טעכטער,
 אה, וואו זענט איהר איצט פערפאלען?
 שלעכטע צייטען! חיים לייזער
 איז פערארײַמט לאנג געוואָרען.
 נאָך אמעריקע די טעכטער
 זיינען גלייך אוועקגעפֿאהרען.
 דאָס האָט מיר דערצעהלט די מוטער
 מיט פֿערוויינטע, פייכטע אויגען:
 „מיינע לוסטיגע צוויי פייגעל
 זיינען איבער ים פערפֿלויגען!“
 „מיינע לוסטיגע צוויי־פייגעל!“
 — האָט זי מיט די הענד פערבראַכען
 „זעהט, א תל פון הויז געוואָרען,
 און דער גאנץ איז צובראַכען“...

3.

ניט פֿערגעסען אויך דעם שולחיות,
 וואו עס שטעהט די תלמוד תורה,
 כ'האב בעטראכט זי נאָר פון ווייטען,
 ווייל פון נאָהענט איז א מורא...
 — כ'האב דערקענט די אר'מע קינדער —
 באַרפּוס, נאקעט און דערשלאָגען:
 און געדיהרט פון זייער עלענד
 האָט דאָס הארץ געוואָלט וואָס זאָגען:
 א, איהר תלמוד־תורה קינדער!
 כ'קוק אויף אייך מיט פייכטע אויגען —
 ספרים טראָגט איהר ניט אין ראַנצעס —

וואס־זשע געהט איהר איינגעבויגען ?
 וועלכע שווערע משא קרימט אויס
 יונגערהייט נאך אייער רוקען ?
 איז די תורה אזוי שווער אייך
 אָדער איז דאָס ברויט צו טרוקען ?
 נאָר זיי האָבען ניט געענטפערט,
 האָבען קענטיג שוואַך פערשטאַנען :
 אויסגעשטעלט די אויגען, פראגענד :
 אַט די ווייכקייט קומט פון וואנען ? ...
 זיי, די אַר'מע און יתומים
 זיינען נאָר געוועהנט צו ווילדע
 קולות, קניפען און קולאקעס,
 אָבער ניט צו ווערטער מילדע...

4.

כ'האָב געוואַלט זעהן דעם בית המדרש,
 בין אין איהם אריינגעגאנגען —
 אח, ווי הערצליך און ווי פריינדליך
 האָט מיך יעדער דאָרט עמפפאנגען !
 אַ בעקאנטער, צי אַ פרעמדער
 האָט זיין האַנד מיר אויסגעצויגען
 און עס האָט „שלום עליכם“
 העל געלויבטען אין די אויגען.
 כ'האָב דערקענט די אַרמע ברידער,
 צווישען זיי אויך חיים בער'ן.
 מיין אמאָליגען מלמד —
 כ'האָב דערקענט איהם אָן זיין שמערן
 מיט די פיעלע, פיעלע קנייטשען,
 טיעפער זיינען זיי געוואָרען...

.וואס־זשע מאכט איהר ליעבער רבי,
 ווי האט איהר געלעבט די יאהרען?
 און ביי טאג אין שוהל וואס טהוט איהר?
 ס'איז מיר עפעס ניט געפעלען,
 אדער זענט איהר רייך געווארען
 און האט אויפגעהערט צו קנעלען?
 ליעבער זעהן! האט ער געענטפערט —
 כ'בין ניט רייכער, ס'האט מיין צעטיל
 ניט געוואונען, דאך בין איך שוין
 אויס מלמד אין מיין שטעדטיל.
 ליעבער זעהן! אויף אונז'רע אידען
 קומט א צרה נאך א צרה;
 מעהר נישטא שוין יענע יאהרען —
 קיינער דארף ניט קיין נמרא!
 מ'לעהרענט אויס נאך איצט דעם אינגעל
 עפעס דאוונען, עפעס ברכה,
 עהדער נאך ער ווערט בעל מצוה
 ווערט פון איהם א בעל מלאכה!
 — וואס־זשע טהוט איהר ליעבער רבי,
 וואריזשע נעמט איהר זיך צום לעבען?
 ..כ'האב פערקויפט, מיין זעהן, דאס שטיבעל
 און מיין טאכטער אויסגעגעבען.
 דו געדענקסט מיין קליינע שטיבעל,
 מ'האט געדארפט עס איבערבויען,
 דאך איך קען עס ניט פערגעסען,
 ס'ציהט דאס הארץ, א, מעגסט מיר טרויען...
 נאך צוריק די אייג'נע מעשה...
 שטותים! כ'האב געמוזט פערקויפען;
 דו געדענקסט דאך נאך מיין בתולה...
 און די יאהרען, אזוי זיי לויפען...

לאזען זיצען איז קיין תכלית,
 ז'איז געווען א היבשע בתולת,
 נאָר אין אַרימקייט וואָס העלפט עס?
 שעהן אָהן געלד איז ניט קיין פעולת.
 פאר א בעל-מלאכה... מילא...
 נאָר פערדעקען מיט א שלייער...
 — וואָס-זשע טהוט איהר איצטער רבי?
 „כ'זוף ביי טאָג אביסעל זוהר“.
 — ניין — איד מיין פון וואנען לעבט איהר? ...
 „פרעג, מיין זוהן, ניט — לאָז צופריעדען —
 מיט דעם בורא'ס הילף — עם לעבט זיך,
 ווי עם לעבען אלע אידען...“

5.

אין בית מדרש אין א ווינקעל
 האָט א אינגעל זיך פערקליעבען
 און מיט גרויס געפיהל, התמדה
 האָט ער עפעס דאָרט געשריעבען.
 כ'האָב בעטראכט איהם—הויט און ביינער
 און די בעקלעך איינגעצויגען,
 האָט קיין צייכען פון א פנים,
 נאָר עם פינקלען זיינע אויגען.
 איד בין צו איהם צוגעגאנגען
 און געפרעגט: וואָס שרייבסטו לייעבער?
 ער האָט זיך פערשעמט, דערשראָקען
 און געציטערט ווי אין פיבער.
 נאָר נישט — האָט ער קוים געענטפערט —
 כ'האָב זיך לייעב צו מאַהלען תמיד...
 כ'מאָל פון גרויסע לייט די בילדער —
 אויך מיין ארבייט איז דער עמוד...

איז דער היים איז ענג און פינסטער
 און די קליינע קינדער שרייען,
 שרייב איד דאָ מיר אין בית מדרש —
 כ'מאָל איצט — „הבל'ז הרג'ט קין“...
 ס'האָט געזעהן אמאָל דער דאָקטער
 מיינע ארבייט, די פאָפיערען —
 כ'וואָלט א „לײַט“ געוועזען, זאָגט ער
 ווען געקענט וואָלט איד שטודירען.
 ס'האָט מיין טאָטע שטארק צעלאַכט זיך
 אויף דעם דאָקטער'ס רייד אין גאנצען:
 מיין זון וואָס שיקען אין די קלאַסען, —
 אפשר זאָל איד געהן איצט טאָנצען...“

6.

טרויריג בין איד פון בית מדרש
 און בעטריעבט ארויסגעגאנגען,
 פול מיט וועהמוטה, פול מיט זאָרגען,
 פול מיט נאַרישע פערלאַנגען...
 כ'האָב געלאָזען געהן זיך ווייטער
 געהן און געהן... איד זאָל פערנעסען
 מיינע שווערע, גרויסע ליידען,
 וועלכע דריקען מיך און פרעסען.
 געהענדיג פערטיעפט אין טרויער
 בין איד צו דעם טייד געקומען
 און א טיעפער, אלטער קומער
 האָט מיין זעלע דורכגענומען.
 זיי גענדיסט מיר, לייעבעס טייכעל,
 א. ווי פלעג איד נאָך דיר בענקען!

שטעהנדיג ביי גרויסע ימים
 פלעג איד דאָרט אויך דיר געדענקען.
 רוהיג, שטיל פליסט דיינע וואסער,
 ביי דיר קאכען ניט קיין חוואליעס,
 דיינע שיפען — שטיקלעך שמאמעס
 שווימען — צייכענס פון דעם דלות.
 זומער צייט אין דיינע וואסער
 וואָלט א תענוג ווער געפינען,
 טריקענסטו דאן אויס אין גאנצען,
 דיינע וואסער ווערט ענטרינען...
 ווינטער צייט ווערסטו פערפרויען
 און מיט מיסט פערדעקט, פערשאַמען...
 דאָך האָב איד דיר ליעב, מיין טייכעל,
 כ'וואָלט פון דיר ניט אַבגעטראָטען.
 אמת, כ'האָב געזעהן שוין טייכען,
 וואו די חוואליעס ווארפען, ברומען,
 וואו דאָס וואסער — שטארק און מעכטיג,
 דאָך בין איד צו דיר געקומען.
 יא, צו דיר האָט מיר געצויגען.
 דאָרט בין איד געווען א פרעמדער, —
 איד געדענק, ווי ביי דיין וואסער
 פלעגט מיין מוטער וואַשען העמדער...
 און דערמאן איד אין מיין מוטער
 ווערען ד'אויגען פול מיט טרערען...
 נעם זיי צו צו דיר, ליעב טייכעל,
 וועסטו טרוקען קיינמאָל ווערען...

7.

קומענדיג א היים, צום זיידען,
 דארט איז מײן קווארטיר געוועזען —
 האָט די באַבע מיר אַ גאַנצע
 לעקציע אָנגעהויבען לעזען:
 „וואו ביזטו דאָס אויסגעוועזען?
 און אונז האָסטו גאָר פּערנעסען;
 האָסטו זיך גאָר דערמאַנט צו קומען
 ווען פּערוואָלט האָט זיך דיר עסען...
 מײַל אײַך בײַן דיר עס מוחל —
 האָט זי לײַעבליך צוגעגעבען —
 ביזט אַ יונגעראַמן, עס ווײַלט זיך
 אומשפּאַציערען, ס׳ווײַלט זיך לעבען.
 אײַך בײַן אײַך אַמאָל געוועזען
 יונג און לײַעב געהאַט צו שפּיעלען;
 אַד, וואָס אײַך פּלעג אױסשפּאַציערען
 און קײן מיעדקײט קײנמאָל פּיהלען.
 אײַצטער... אױס! נאָר אײַן מחשבות,
 כ׳האַב פּעררעדט זיך און פּערנעסען,
 ביזט אַ הונגעריגער נעביך,
 נעהם אױף נײַך און וואַש זיך עסען“.
 גוט האָט מיר געשמעקט דער באַבעס
 אײַהרע אײַנפּאַכניגע שפּײַזען:
 שמאַלץ מיט רעטאַד... אײַן דער פּרעמד דאָך
 האָב אײַך נײַט געקענט ס׳דערווייזען.
 לאַכט אײַך, כּרײַדער, פּון דעם מאַכל,
 וואָס אײַהר ווײַלט דאָס זאָגט און רעדט אײַך —
 אײַך בײַן דאָך בײַ מײַנס — עס שמעקט מיר
 אונזער מאַכל — שמאַלץ מיט רעטאַד...
 און אױף פּלײַש — האָט מיר די באַבע

ווייך געזאגט — ניט האב פּעראיבעל —
 וועסט אין שטאַרט א לויט ניט קריעגען.
 זאַלסט בעצאָהלען האַטש א רובעל.
 די קצבים וויינען קלאַגען,
 ווילען מאכען אן אסיפה:
 צעהן שטיק האַבען זיי געקוילעט,
 און דער רב געמאכט האָט טריפה...
 די קצבים — גראַבע יונגען,
 פרעג, וואָס ווילען זיי דען האַבען?
 זאַל מען דען דעם שלחור-ארויף
 מיט די „נאָד זאכען“ בעגראַבען? ...

8.

שבת פריה בין איד געגאנגען
 אין בית מדרש מיט'ן זיידען,
 אין דעם זעלביגען בית מדרש,
 וואו איד האב אמאל אין פריידען
 אין מיין קינדהייט נאָד געדאווענט
 מיט'ן טאטען פון איין סידור...
 און דערמאָהן איד יענע צייטען
 הויכט דאָס הערץ אָן פרעהען וויעדער...
 און עס הייבט אָן מעכטיג קלאַפען
 און צו וויינען און צו בעטען...
 און איד פיהל מיך, ווי מלאכים
 וואָלטען קושען מיך און גלעטען...
 אין דעם זעלביגען בית מדרש —
 אָט דערקען איד זי, די בימה,
 וואו דער חזן זינגט, צוגיסט זיך
 אויף זיין טרויריג-זיסער, שטימע.

אָה, ווי טרויריג זינגט דער חזן!
 ס'העלפט איהם אונטער נאָר איין בחור —
 וואָס־זשע וויינט ער? אויף דעם אפשר
 וואָס עס קלעקט איהם ניט דער „וואַכער“?
 א, וואָס רייסען זיך די מענער
 מיט אזא געבעט און ברומען?
 אפשר, וואָס די שכירות זיינע
 איז פון נבאי שווער בעקומען?
 א וואָס שפּרייט ער זיינע הענד אויס
 און ער בעט זיך ביי דעם עולם?
 אפשר וויינט ער וואָס זיין האַפּנונג
 איז בלויז אַלול דער בית עולם?...
 נאָר געענדיגט האָט דער חזן,
 אויסגעזונגען — זיך אַ היות,
 אַנגעהויבען האָט דער נבאי —
 צו פּערקויפּען די עליות
 ווי אמאל... ניט אומגעביטען
 האָט מען נאָר דעם טאָרג דעם ווילדען;
 און ס'פּערקויפט זיך משה'ס תורה
 אויפ'ן רובעל, אויפ'ן גילדען.
 שישי איז נאָר אלץ אַ יקרות
 און דער מקח ברענט פלאַם פּייער...
 און רביעי און חמישי
 איז נאָר ער היום ניט טייער.
 יא צו ששי נאָר ער היום
 האָט ר' בער אַ גרויסע תּאוה;
 אַט־א קריכט ער אויפ'ן בימה
 און ער בלאָזט פון זיך מיט גאוה!
 און ער געהט אַראָפּ פון בימה,
 גלעמענדיג דאָס גראַבע בייכעל,

ווי געזאגט וואָלט ער : רבותי,
 ששי איז א גרויסער מאכל!
 עפּים פּיהל איך מיך נאָך ששי —
 בין א בעל בית א יוסטער,
 בין ר' בער... איחר קענט ר' בער'ן!
 ניט קיין שניידער, ניט קיין שוסטער...
 און די שניידער און די שוסטער
 קוקען אויף ר' בער מיט פּלֹכען....
 אָד, ווי וואָלטען זיי, די ארמע,
 ווען א שיש איך פּערזוכען.
 א, פאר וואָס איז זיי בעשערט נאָר
 מאַגערעס דאָס גאנצע לעבען?
 האַטש א שטיקעל פּעטע תורה —
 דאָס אויך וויל מען זיי ניט געבען!

9.

זונטאָג פריה בין איך געגאנגען
 אויפ'ן מאַרק הינדעהער און וויערער,
 צו בעקוקען און בעמראכטען
 פון וואָס לעבען מיינע ברידער.
 א, דעם גרויסען מאַרק מיט בלאַטע
 האָט מען אונז אוועק געגעבען:
 נעמט מען צו דעם מאַרק מיט בלאַטע.
 נעמט מען צו אויך אונזער לעבען...
 צווישען פיעלע נייע קרעמער
 האָב איך קוים דערקענט נאָר איינע. —
 זאָל דאָס ווייבעל זיין דען רחל,
 זאָל עס רחל זיין די שעחנע?
 רחל, רחל — בנאמנות!

איד דערקען זי נאך פון ווייטען —
 האטש זי האט זיך אומגעביטען.
 נאך ניט די פון יענע צייטען,
 ווען איד בין צו הויז געוועזען
 און געקענט זי נאך אלס פרייליין...
 איד געדענק נאך איהרע אויגען
 מיט די בליקען, ווי די פילען.
 רחל רחל, ליעבע רחל!
 בין איד צו איהר צונעלאפען —
 ביזט א קרעמעריז געווארען?
 זאג, ווי האט זיך עס געטראפען?
 א, דערזעהל מיר, ליעבע רחל,
 וואס האט זיך געבראכט צו דאנען?
 ביזט געווען א שטאלצעס פרייליין
 און פלעגסט לעזען אפט ראמאנען.
 און דיין פרייע ברוסט — פול לעבען.
 פלעגט זיך, לעזענדיג, אויפהייבען.
 און מיט דינע שווארצע אויגען
 פלעגסטו קוקען ווייט, און גלויבען.
 איד געדענק דאך דינע טרוימען.
 פלעגסט זי עפטער מיר פערטרויען.
 און א וועלט פול גליק און ליעבע
 פלעגסטו דאמאלס זיך אויסבויען.
 און די וועגען צו דיין צוקונפט
 האסטו אויסגעשיט מיט בלומען!
 וואו זשע זיינען דינע גליקען.
 ווי ביזטו דערצו געקומען?
 איז א קרעמעל — ענג און פינסטער —
 זיצטו איצט פערדעקט מיט טרויער,
 און די שיינע אויגען דינע

קוקען אויס'עט אויף א פויער...
 און די זיסע שטימע דיינע,
 וועלכע פלעגט ראמאנסען זינגען,
 ווערט איצט הייזעריג און טרוקען
 מיט דעם קונה זיך צו דינגען...
 טרויריג האָט זי מיר געענטפערט:
 מאלע וואָס עס איז געוועזן —
 בין אמאָל געווען פערנאָרישט,
 און געהאַפּט, געגלויבט, געלעזען.
 און מיין יונגעס בלוט פלעגט קאַכען
 פלעגט זיך אַנצינדען און זידען
 און פלעג גלויבען דאָן און האָפּען
 אויף אזוינס, וואָס ניט פאר אידען...
 און די יאַהרען פליהען, פליהען,
 און איד ווער אלץ עלטער, עלטער...
 די חלומות שווינדען, שווינדען
 און דאָס בלוט ווערט קעלטער, קעלטער...
 די געביידען אלע מיינע,
 פיהל איד, הויבען אָן צו פלאצען
 און איד הער אין גאָס די ווייבער
 מיינע יאַהרען, ווי זיי שאַטצען...
 כ'האַב געהערט עס, און מיין יונגע
 האָב איד שטיל בעוויינט מיט טרערען.
 און געמוזט האָב איד אַ כלה
 פאר דעם ערשטען חתן ווערען...
 יאָ געמוזט: מיין גוטע מוטער
 האָט געוואָלט פון מיר זעהן נחת:
 „ווער מיין ליעבעס קינד אַ כלה,
 אונז'רע שונאים אויף להכעים“.
 און זי האָט דערלעבט דעם נחת,

וואס זי האט געווארט פיעל יאָהרען :
 ער — אין שטעדטעל גיטט אָב „שטונדען“
 איד — א קרעמערין געוואָרען! ...

* *
 *

ווייניג נחת, ליעבעס שטעדטעל,
 האָב איד איצט אין דיר געפונען,
 פון אמאָל דיין חו, דיין ביסעל
 איז שוין אויף פון לאנג צערונגען.
 כ'האָב געבענגט נאָך דיר פון פון ווייטען,
 כ'פלעג אויף דיר דאַרטען וואַרמען, האָפען —
 אַר'מער, טויטער, ווי געלאָזען,
 האָב איד איצטער דיר געטראָפען!

קוידאנאָוו—קאוונאָ, 1998.

אין קלויז

כ'סום אריין אין קלויז אין אלטען —
 אד, ווי טרויריג, טריב און דונקעל!
 ליידיג אלע בענק, — דער שמש
 דרימעלט שטיל נאר אין א ווינקעל.

ווארזשע זיינען די בחורים
 ביי די גמרות מיט דעם ניגון,
 וואס ער פלעגט מיר די נשמה
 דא דערהויבען דא, פערוויגענען?

ווארזשע אין דער הויכער „תנו“
 פון דעם קלעצקער, פון דעם בעלזער,
 מיט די זיסע שמארקע טרעלען,
 אויסגעדדעהט פון יונגע העלזער?

ווארזשע זענט איהר אלע קולות?
 אד, ווי באנג אין קלויז דאס שטומען?
 און דער אלטער שמש ריהרט זיך
 און איד הער איהם טרויריג ברומען:

שעהן פון דיר, דו נומער אורח,
 דו געדענקסט נאך אלטע יאחרען...
 יענע קלעצקער, יענע בעלזער
 זיינען טאטעס שוין געווארען.

וואנלען, פלאנען זיך אין גלות,
אין דעם וויסטען, אין דעם לאנגען,
און די קלעצקערס, בעלזערס קינדער
זיינען זייט אוועקגעגאנגען...

איז דער היים

דרויסען גיעסט דער רענגען,
און עס וויינט דער ווינד :
איז דער היים צו זיצען,
אוי, ווי גוט איז צינד !

ס'מורמעלט שטיל די מאמע :
ס'קומט דער ווינטער און !
טרוריג איז איהר שטימע,
דאך ווי ליעב דער טאן :

געבעלדיג די שויבען,
דונקעל איז אין שטיב, —
דאך צו זיצען דארטען
אוי, ווי ס'דארף זיין ליעב.

אומעטיג דער טאטע,
אומעטיג פערטראכט,
דאך זיין שטומע ליעבע
אלע אונז בעוואכט.

איכה

ס'נעהמט מיר דורך דער אלטער טרויער
 איז דעם ניינטען אָב ביי נאכט — —
 כ'הער, עם פאלט פון שטאָדט דער טויער
 און עם פלאקערט אויף די שלאכט.

ווי צורייצטע חיות לויפען
 איז דער שטאָדט דעם פיינד'ס חילות
 און איז זייער ווילדען לאכען
 ווערט פערטויבט דעם פאַלקס יללות.

כ'זעה א העליש-טרויטען פיער
 שלאָגט זיך אָב אויף טויוזענד מוילען
 און עם טראָגען זיך פון פונקען
 ביז צום הימעל דיסע זיילען...

וואָס ערוואַרבען האָט יהודא
 דורך פיעל יאָהרען לאַנגע, שווערע,
 זעה איד ווערד פעררוויסט, פערניכטעט
 מיט'ן לעבען, מיט דער עהרע...

ס'נעהמט מיר דורך דער אלטער טרויער
 איז דעם ניינטען אָב ביי נאכט —
 אויף דער ערד, דעם קאַפּ געבויגען,
 זיץ איד אַבל'דיג, פערשמאכט...

און די שוהל איז פול מיט שאטען.
פול מיט מתים, ווייסע, בלייכע — — —
ירמיהו שמעחט פאר ד'אויגען.
שפרייט די הענד און זאמערט : איכח!...

אויפ'ן ניל

שווימט דאס קעסטעל אויפ'ן טייד,
 אויפ'ן גרויסען ניל,
 שווימט דאס קעסטעל רוהיג גלייד,
 שווימט דאס קעסטעל שטיל.

און די חוואליעס רוישען ניט.
 ריהרען זיך נאָר קוים,
 ווי זיי וואָלטען ציטערען
 אויפהייבען א שוים.

און די חוואליעס געהען שטיל,
 געהען זאכט און לינד,
 ווי זיי וואָלטען דימען זיך
 טהאָן א לייד דעם קינד.

א, די חוואליעס זיינען דאָך
 נישט ווי פרעה הארט:
 ניט דערטרינסען זייעלען זיי
 דעם, אויף וועמען ס'ווארט.

א געדריקטעם, שוואכעם פאלק
 אונטער שמארקע הענד,
 וואָס עס טרינקט זיך אין זיין שוויים,
 ביי די ציגעל־ווענד.

א. די חוואליעס זיינען דאך
נישט ווי פרעה שלעכט,
ניט דערטרינקען וועלען זיי
משיח'ן פון קנעכט.

שווימט דאס קעסטעל אויפ'ן טייד,
אויפ'ז גרויסען גיל,
און די חוואליעס טראגען עס
פארזיכטיג און שטיל...

מ ש ח

איחר ארבייט פון פריה,
 איחר ארבייט ביז שפעט,
 ביז'ן ציגעל און לעהם;
 איחר גראַכט און איחר קנעט
 און מויערט — פאר פרעה'ן
 פאלאצען און שטעדט.

איד פיהל אייער לאגע,
 איד פיהל און איד ווייס,
 איד זעה אויפ'ן שטערן
 די טראַפען פון שווייס.

זיי רינען, די טראַפען,
 אריין אין דעם ניל,
 ער ברויזט דאָן און קאַכט
 און קען ניט זיין שטיג...

און טיעפער, און טיעפער
 איחר זינקט אלץ אין זומפ;
 דאָס הארץ איז פערפרוירען,
 דער מוז איז שמומפ.

די אוירען פערשטאַמפּט,
 די אויגען פערשמירט,
 איחר זעהט ניט, איחר הערט ניט,
 ווי ר'וואַלט ניט נעשפירט...

און דאָרט אין דער ווייטענס
 געפינט זיך אַ לאַנד,
 ווי זייד אין דער הימעל,
 ווי פערלען דער זאנד.

דאָרט רוישען די ווינדען.
 ווי לויטער מוזיק,
 דאָרט זינגען די פייגעל
 פון אייביגען גליק —
 און איהר שטעהט געבונדען
 אין קייטען, אין שטריק"..."

עס שטעהען די אלטע
 און קנייטשען די שמערען
 און שרייען: „וואָס וויל ער,
 וואָס לאָזט ער אונז הערען?"

וואָס קומט ער צו רייצען
 אונז אויביגע קנעכט? ...
 שוין לאַנג אז עס דויערט,
 עס בלייבט ביי אונז רעכט.
 אומזיסט נאָר, אַ וועסטו
 דיין צונג דיר פערדארבען.
 מיר וועלען ביי'ן לעהם
 און ביי'ן ציגעל שוין שטארבען"...

טיעפער ווירקט עס אויף די יונגע
 פרישער אין ביי זיי די וואונדען,
 און עס האבען זייערע הערצער
 פלאמענדיג זיך אָנגעצוטריען:

און עם קלינגען יונגע שטימען :
 איצט, געקומען איז די צייט,
 אונזער שווערען יאָר צוברעכען
 מיט דער לאנגער קנעכטען־קייט.

אויס דער פּרעה, וואָס ער מאַטערט
 אונז אַהן אַנפאַנג און אַהן סוף:
 רויבט ביי טאָג די זון, די ליעבע
 און ביי נאַכט — דעם זיסען שלאָף.

אויס די שוטרס און די צווינגער,
 וואָס זיי גיבען נישט קיין רוה,
 מיט די פּויסטען און מיט בייטשען
 צו דער ארבייט טרייבען צו...

און זיי קוקען ליעב אויף משה'ן
 פול מיט האַפענונג אין בליק,
 און עם ברעכען זיך די קייטען
 און עם רייסען זיך די שמרייט.

ווען כ'צינד די ליכטליך אָן, די אַכט...

פערלאַשען זיינען מיינע שטערען
און פינסטער איז די לאַנגע נאכט,
דאָך הויבט מיר ליכטיג אָן צו ווערען,
ווען כ'צינד די ליכטלעך אָן, די אַכט!

מיין מאכט און שטאַלץ איז לאַנג אריבער,
דער ווילדער שונא שפּאַט און לאַכט:
עס לעבט דאָך אויף דער אלטער גבור,
ווען כ'צינד די ליכטלעך אָן, די אַכט!

עס שטומען אלע מיינע ליעדער
פון גבורה, העלדענטהאט און מאכט.
דאָך קלינגען זיי אין הארץ מיר וויעדער,
ווען כ'צינד די ליכטלעך אָן, די אַכט!

אנ'אלטע טרעהר מיין אויג פערדונקעלט
און האַט עס שיער נישט בלינד געמאכט,
דאָך זעהט ווי העל צוריק עס פונקעלט,
ווען כ'צינד די ליכטלעך אָן, די אַכט!

מיין פריינד, צי דו ווייסט?...

מיין פריינד, צי דו ווייסט,
וואָס הייסט און בעדייט
א ביטערע צייט? ...
צי פיהלסטו וואָס הייסט
א פאלק אין א צער,
א פאלק אין געפאהר? ...

צי פיהלסטו, מיין פריינד
ווי טיעף איז דער וועה,
ווען ס'הערט זיך פון פיינד
א בראנפען־געשרעה:

אַט זעהסטו — ער קומט
מיט רציחה און וואוט,
אַט הערסטו — ער ברומט,
און דארשט נאָך דיין בלוט, —

און האַסט ניט וואָהין
נאָך רעטונג צו געהן,
נאָר סיידען צו איהם,
צום שונא אליין! ...?

צי פיהלסטו מיין פריינד,
וואָס איז דאָס אזוינס,
א פאלק'ס א קליינס
און גרויס איז דער פיינד? ...

אהז וואפען, אהז טוט...
און האט ניט קיין שוץ,
און הפקר זיין נומס,
און הפקר זיין בלוט!...

וואָס מאַכט איהר ?

וואָס מאַכט איהר, איהר אַרימע ברידער
 אין צעהנדליג געפלינדערטע שטעדטלעך ?
 האָט איהר שוין אריינגעשטעלט פענסטער ?
 האָט איהר שוין פערריכט איי'רע בעטלעך ?

האָט איהר שוין נדבות בעקומען,
 וואָס רעגענט פון אלע וועלט־עקען ?
 צי וועט עס, א, אַרימע ברידער,
 די פענסטער אַנגלאַזען האָטש קלעקען ?

האָט איהר שוין בעוויינט איי'רע טאַטעס
 און מאמעס, און שוועסטער, און ברידער ?
 צי ציטערט איהר אלץ נאָך, ווי בלעטלעך
 ביי'ן קלענסטען, ביי'ן מינדסטען גערידער ?

צי זענט איהר נאָך אלץ ניט פערזיכערט
 מיט דעם, וואָס איהר רופט כלומר'שט לעבען ?
 צי דאכט זיך אייך אלץ נאָך, אז וועניג
 האָט איהר זיי קרבנות געגעבען ? ...

צי גלויבט איהר אין בעסערע צייטען,
 אין זיעג, און אין טרייסט און נחמה ?
 פערבלאַנזשעט א מאַל האָטש די האַפנונג
 אין אייער פול־יאוש נשמה ? ...

דער ווינד

א קלאפ האט געגעבען דער ווינד אין מיין שטיבעל
 און האט עס אין גאנצען צעטראָגען:
 און באלד האט דערהערט זיך א קנאל פון א דונער
 און האט פיעל נפשות דערשלאָגען.

צי קען איך דען צירנען אויף ווינדען און דונער ?
 צי ווייסען זיי דען וואָס זיי טהו'ן ?
 עס ברענט נאָר מיין צאָרען : ווי האט עס געטראָפען
 ווען ליכטיג געשיינט האט די זון ?

דעם ווינד און דעם דונער — א, זיי בין איך מוחל
 זיי זיינען ווי קרעפטען, דאָך בלינד:
 ווי האט דאן געלויכטען די זון אבער, פרעג איך,
 און רוהיג געזעהן אזא זינד ? ...

פֿירוש לבנה

צוזאמען-געדריקט אין א רעדעל, —
 אין גאס — שמעהען אירען געבויהגען:
 מיט ליפען פערשמאכטע פון הונגער,
 מיט בענגשאפט און צער אין די אויגען.

עס שמעהען פער'יתומ'ט די שטיבלעך
 און קוקען אזוי ווי דערשלאָגען,
 ווי ז'וואַלטען אויף זייערע דעכער
 דעם יאָר פון די מענשען געטראָגען.

און אלץ איז ארום אזוי טרויריג,
 אזוי קאלט, אזוי גליטשיק און גאס...
 עס רייסט זיך די תפלה אלץ העכער,
 עס ציטערט די לופט אין דער גאס...

די קליינע לבנה אין הימעל
 האַרנט איין ווי דערשראָקען און בלייד
 און שיקט איהרע שטראַלען ארונטער
 און קוקט אזוי טרויעריג-ווייד...

דער מגיד

א לאנגע באַרד, א שעהנע באַרד,
דאָך ניט געפּוצט און ניט געקאמט,
די פּאות לאַג, געגרייזעלטע, —
דאָס פנים לויכט, דאָס פנים פּלאַצט.

עס היילט און קלינגט זיין שטארקער קול,
עס ציטערן די בית־מדרש־זווענד,
און ווי א מלאך זעהט ער אויס
מיט זיינע אויסגעשפּריימע הענד.

געפּערילט איז דאָס מויל ביי איהם
עס שיטען זיך ווי פּונקען פייער
די רייד, דער עולם שמעהט פּערטיעפּט
און יעדעס וואָרט איז ליעב און טהייער.

ער רעדט פון אלץ, ער ווייס פון אלץ,
פון „אייביג לעבען“ נאָכ'ן טויט.
דעם צדיק „שכר“ פּערשפּרעכט ער פּיעל.
דער עונש פון דעם רשע גרויט.

ער נעהמט א פּסוק פון תנ"ך
וואָס האָט קיין זין און האָט קיין פּשט,
און דרש'נט איהם אהער, אהין
ביז וואו ער מאכט איהם קונציג־גלאַט.

פון עפּיס א נמטריא
 בעוויזט ער ריכטיג, דייטליך, קלאַר,
 אז ס'איז די גאולה נאָהענט שוין, —
 משיח קומט נאָר היינטיגס יאָהר.

דער עולם קוועלט... איין אנדערער
 זיפצט אונטער זיס : אַת, טאַטע, פאַטער!
 עס וואָלט שוין טאקי צייט געווען
 פון וויסמען גלות ווערען פטור!...

ער געהט אראב פערשוויצט און ווישט
 דעם שווייס, פערנרייזעלט זיך די פאות
 און קוקט אהין צום „קערה“ דאָרט,
 וואו ס'קלינגען קופערנע מטבעות...

נאך גרינס

נאך צווייגעליך קינדער, אין וואלד לאזט זיך געהן
 — און פרעהליך מיט ליעדער כסדר,
 אזוי ווי עס וואלט אויף די וועלט ניט געווען —
 קיין רבי, קיין קאנטשיק, קיין חדר.

נאך צווייגעליך, קינדער, נאך צווייגעליך געהט
 און פוצט אויס די ארימע שטיבלעך:
 דער וואלד איז ניט ווייט, הינטערן שטעדטעל ער שטעהט
 און קוקט אזוי ווייך, אזוי ליעבליך.

פערואונדערט וועט ווערען דער אלטער, דער וואלד:
 וואס טהוען דא אירישע קינדער ? —
 דערצעהלט איהם: ס'איז שבועות—דערצעהלט עס איהם באלד:
 און זאל איהם ניט זיין צו קיין וואונדער...

און זוימט זיך וואס לענגער און רייסט וואס מעהר אן —
 ניט האט פאר די טאטעס קיין מורא:
 היינט מענט איהר אין וואלד זיין, מ'וועט נאר נישט אייך טהאן—
 עס איז דאך לכבוד דער תורה!

דער פורים שפילער

דאס ווייב איז קראנק, ראָד געהט זי אום
און טראגט דעם וועהמאָג שטיל און שטום;
דאָס קינד האָט „מיה“ און ליענט אין בעט,
און פֿלױדערט אלץ און רעדט און רעדט.

און יענקיל איז אַ שאַרבען אויף,
ער שפּייזט זיך נאָר מיט לױלע־רויף
און מיט אַ קללֶה פֿון דעם ווייב:
„אַ בראָד, שלײַמוזל, אין דיין לײב!“ ...

איז שטוב איז פינסטער נאָס און קאלט,
די ווענט זיי שרייען, דאָכט זיך: גוואַלד! ...
דאָס אויוועלע, וואָס ניט געהייצט,
שטעהט, דאָכט זיך, ביז און אויפגערייצט...

עס קומט די ליעבע פורים־נאכט —
עס האָט זיך יענקיל אויפגעוואכט;
זיין ראָל ער לערנט מיט געפיהל,
ער געהט באַלד שפּילען „פורים־שפּיעל“ ...

„דאָס קינד איז, יענקיל, ביטער קראַנק“ —
ער טרייבט מיט גוואַלד דעם ביזגעדאָנק,
„עס וועט באַלד זיין דיין לײב קינד'ס „ענד!“ —
און יענקיל טרייבט עס מיט די הענד! ...

און יענקיל פרוכט זיך לאכען שוין,
בעקומען דארף ער דאך זיין לויז...
עס גיסט זיך אין דער שטיל זיין בלוט,
דאך דארף ער היינט דאך לאכען גוט...

און יענקיל לאזט דאס קראנקע קינד
און געהט דערפרעהן א רייד געזיגן.
און יענקיל שפיעלט געשיקט זיין ראָל:
ער זינגט און לאכט הויך אויפ'ן סול...

צום מלוה

(פון חומש)

ווען דיין ברודער, א געדריקטער,
 איינגעהויקערט, איינגעבויען:
 מיט א דארען, בלאסען פנים,
 מיט פערוויינטע, רויטע אויגען.

קומט צו דיר אן עפּיס לייען
 פאר זיין הויזגעזינד אויף ברויט:
 זיירזשע, מלוה, ניט קיין מערדער,
 שינד פון איהם ניט אָב די הויט.
 ווען עס וועט די נויט איהם צווינגען,
 ווי עס טרעפט און ביזען לעבען.
 דיר, א, מלוה, אלס א משכון
 ס'לעצטע בגד אוועקגעבען. —

זאלסטו נאָר דאָס בגד האַלטען
 ביז די זון וועט אונטערקומען.
 דען דאָס בגד איז זיין קאַלדרע,
 און דו האָסט זי צו גענומען.

א, זיין איינציג לעצטען-בגד,
 זאלסט איהם, מלוה, וועדערקעהרען:
 ביי נאכט וועט ער צו מיר וויינען,
 כ'וועל ניט שווייגען זיינע טרערען...

VII.

ערד און הימעל

ערד און הימעל

שכנים זיינען ערד און הימעל,
וואוינען לאנג שוין קעגען־איבער,
זייט עס האט זיי גלייך בעשאפען
גאט דער גוטער, גאט דער ליבער...

גאר א רייכער איז דער הימעל:
האט לבנה, זון און שטערען;
און די ערד איז וויסט און ארים —
זי פערמעגט קוים עטוואס טרערען...

און עס קוקט דער רייכער הימעל
אויף דער ערד מיט שטאלצע בליקען,
איז ער אויפגעלעגט, דאן לאזט ער
דריי־פיער שטראהלען ליכט איהר שיקען...

און די ערד — זי דאנקט און דאנקט איהם,
ס'שמייכלט זיס דאס פנים איהרע,
און די קינדער איהרע ארמע,
זינגען דאן דעם הימעל שירה.

אין גארטען

עם רוישט דער אַרקעסטער אין גארטען.
עם טאנצען די טענער אין לופט
און לייען און רויזען און בוימער,
זיי גיעסען און שפּריצען מיט דופט.

און דאָרט אין דערמיט ביי דער הוידען,
א לאכען א לוסטיגעם קלינגט;
דאָרט הוידען זיך גבירישע קינדער,
דערביי שמעהט די באַנע און זינגט:

„הוידעט זיך, הוידעט זיך, קינדערליך.
פרייליכער ציהט פאר די שטריק!
ווייסט: נאָך אין אייערע ווינדעליך
שיינט אייך שוין ליכטיג דאָס גליק!

„זעהט איהר ביי'ן פארקאז דאָרט סוד'ען זיך —
אינגעליך, קוקען אהער,
ס'געלוסט זיך זיי אויכעט צו הוידען זיך —
נאָך וואָס! עם פעהלט זיי ניט מעהר?!

„זיינען קיין געסט דאָ, קיין נויטיגע,
אנקוקען זיי נאָר אין מאוס,
בגדים'לעך אלטע און קויטינע —
שמוציג די באַרפיסע פיס.

„שקצים! אד זעהט ווי זיי קלעטערען,
וויילען אריינגעהן מיט גוואלד —
נארען! אומזיסט איז זיך מאטערן:
מען וועט זיי ארויסווארפען באלד.

„איהר אבער דארפט זיך נישט גנב'ענען,
אפען דער טויער פאר אייך,
ס'וועט אייך דער וועכטער נאך חנפענען,
ווייסט איהר פאר וואס? איהר זענט רייך.

„דאס איז א סגולה א טויערע
ס'עפענט א טהיר אומעטום...
אלעס איז אייערע, אייערע —
קוקט זיך צום פארקאן נישט אום!

הוידעט זיך, הוידעט זיך, קינדערליך.
פרעהליכער ציהט פאר די שטריק;
ווייסט: נאך איז אייערע ווינדעליך
שיינט אייך שוין ליכטיג דאס גליק...”

ביי דעם נארטען

ביי דעם נארטען שמעהט דער אר'מער
אָבגעשליסען, אָבגעריסען :
קוקט, ווי ס'ארבייט טריי דער וועכטער
בוימער, בלומען צו בעניעסען.

לאנג, שוין לאנג האָט ניט גערעגענט,
איז חלשות בלומען פאלען,
און עם מינטערט זיי דער וועכטער
מיט די וואסער פון די קוואלען.

און מסנא איז דער ארמער
זיי, די בוימער און די בלומען ;
הונגריג איז ער און פערלאזען,
און ער האָט ניט וואו צו קומען.

און פאר איינזאמקייט, פאר עלענד
מוז ער אזוי יונג פערדארען,
קיינער וועט איהם ניט דערפרישען,
וועמען קען זיין וועלען ארען ? ...

קנייטשען

אויסגעזעט אין טיעפע קנייטשען
איז זיין הויכער, ברייטער שטערען,
אויסגעקריצט האט עס דער מזל —
די בעשרייבונג פון זיין לעבען.

ס'איז א לאנגעם בוך, א לאנגעם...
יעדער קנייטש איז א קאפיטעל;
וויילט איהר — קען ער זיי אַרופען
אלע, אלע מיט די נעמען.

איין קאפיטעל הייסט: „אָהן ליעבע“
און דער צווייטער איז: „דאָס בענקן“ —
„טעג — געבלאָנזשעט אין די גאסען“.
„נעכט אליין — אין וויסטען צימער.

און דער פינפטער און דער זעקסטער
אלץ אזעלכע קאלטע נעמען —
און דער מזל שרייבט און שרייבט נאָך —
אלץ די זעלביגע קאפיטלען.

ביז עס וועט א קנייטש נאָך קומען —
ס'איז דער טוידט — א לעצט־קאפיטעל,
און די מעשה איז געענדיגט —
שאַדע! ס'וועט זי קיינער לעזען...

פערנאָבענס גליק

ווייט פון שטעדטעל, פאר'ן וועלדעל
ציהט זיך ברייט פון בערג א קייט,
און אויף איינעם פון די בערגער,
ווי א ריז, א שמיין דארט שטעהט.

און די איינוואוהנער פון שטעדטעל
ווייסען מעשיות פון איהם פעק,
און דערצעהלען זיי די מעשיות
ציטערט שטיל דאָס הארץ פאר שרעק.

און דערצעהלען זיי די מעשיות
טהוט דאָס הארץ ווי וועה און באנג:
ס'האָבען קעניגען געקעמפפט דאָ
און געקעמפפט מיט וואוטה און לאנג.

און דאָס בלוט האָט דאָ גערונען.
ס'איז געפאלען ניט איין העלד:
ניט אומזיסט איז נאָך עד היום
אזוי נרין ארום דאָס פעלד...

און די רייכקייט פון די מלכים
ליענט פערנאָבען טיעף אין דר'ערד.
צו בעקומען דאָך די אוצרות
איז קיין מענשען ניט בעשערט.

ווייל א מכשף האט פערשאַלטען:
 — ביז איז ער געווען און אלט —
 ווער ס'וועט גראַבען דאָ די אוצרות
 דעם פערשלינגט די ערד נאָר באלד.

יא. עס ליגען גרויסע אוצרות,
 אונטער'ן שטיין דאָ — זילבער, גאלד,
 דאָד נאָד מעהר פאר גאלד און זילבער
 האט דער מענש זיין לעבען האַלד...

און אז ס'קומען ד'ארמע מענשען
 פון דעם שטעדטלע אהער,
 בלייבען זיי ביין שטיין פערגליווערט
 און עס דריקט דאָס הארץ זיי שווער.

און עס זיפצט ארויס אנ'אנדרער
 מיט א צארענדיגען בליק:
 אויף דער ערד אזוי פיעל דלות,
 אין דער ערד — אזוי פיעל גליק!...

הערבסט-ליעדער

1.

ס'גיעסט א נאנצען טאג דער הימל,
ווי א שווארצער ים איז אויבען;
און עס קויקלען זיך די טראפען
אויף די טרויעריגע שויבען.

און מיר דאכט זיך, יעדער טראפען
איז א ברענענדיגע טרער
אויף די וויסמע שלעכטע צייטען,
וואָס עס לעבט זיך אזוי שווער.

יעדער שאַרף פון ווינד אין פענסטער,
דאכט מיר, איז א טיעפער קרעכץ
אויף דער מענשהייטס אלטען וועהטאָג,
אויף איהר עלענדקייט און שלעכטס!...

2.

ביי'ן פענסטער שמעהט א בוימעלע
געבויגען, טרוקען, דאַר;
עס האָט דער הערבסט איהם קראנק געמאכט —
איך קען ניט זעהן זיין צער.

פערצווייפעלט שאַקלען זיך ביי איהם
די דאַרע צווייגלעך אום,
עס וויינט: אף זעה ווי פינסטער איז,
ווי טרויעריג ארום!

מיד דאכט זיך, אז עס רעדט צו מיר :
 אוי, אונגליקליכער מאן,
 צי איז אויף בליהען נאך פאר אונז,
 א האפענונג פארהאן ? !

צי וועט די זון, די ווארעמע,
 נאך קומען ווען אהער ?
 אוי, הער — דער ווינד קלאגט יאמערליך,
 די לופט — ווי קאלט און שווער !

3.

וואס וויל ער, דער רעגען ? וואס קאפעט ער, וואס ?
 וואס רינט ער אהן אויפהער, וואס רינט ער אהן מאס ?
 ווער דארף איהם, ווער בעט איהם און וואס איז זיין מין ?
 ווי נאריש, ווי נאריש — איך קען ניט פערשטעהן !

און וואס וויל ביי'ן פענסטער דער איינזאמער בוים,
 וואס שטעהט ווי פער'יאוש'ט, וואס אטהעמט נאך קוים,
 צו וואס איז זיין תכלית ביי אונז דא געשטעלט ?
 וואס בליהט ער, וואס וועלקט ער ביי אונז אויף דער וועלט !

וואס ווילען די מענשען, וואס געהען אין נאם ?
 עס איז אזי קאלט, אזוי פייכט, אזוי נאם !
 וואוהין, און צו וואס ? און וואס שלעפט מען זיך אום ?
 ווי נאריש איז אלץ דא, ווי נאריש און דום !

4.

ס'איז דער הערבסט געקומען,
 ס'וועלעקען בוים און בלום:
 געלע בלעטער זעה איד
 וואלגערען זיך אום.

ס'קומט א ווינד א קאלטער
 פייפט א ליעדעל צו
 און די ארמע בלעטער
 האבען ניט קיין וזה:
 הייבען זיך און טאנצען
 טויטערהייט, אהן מאכט:
 און דער ווינד דער בייזער
 פייפט און שפיעלט און לאכט....

5.

מיט התלהבות זינגט דער ווינד
 און צעקאכט איז ער אין גאנצען,
 שוואכע בלעטלעך פון דער ערד
 דרעהען זיך און טאנצען.

און נאך העכער גרויפט דער ווינד.
 גרויפט דאס ווילדע זינגען —
 שוואכע בלעטלעך פון דער ערד
 דרעהען זיך און שפרינגען.

א. דו בייזער, בייזער ווינר:
 נאָר דו זוכסט דיר פּערגעניגען!
 האַסט זיי אַבגעפּליקט פון בוים,
 לאַז זיי איצט שוין רוהיג ליגען!...

6.

און עס וויינט דאָס האַרץ אין מיר
 אויף די בלעטעלעך די גרינע,
 ווען פּערגעלט, פּערדארט, פּערוועלקט
 פאַלען, פאַלען זיי אין רינע.

און עס קלעמט דאָס האַרץ און קלעמט
 ווען איד זעה דעם בוים, דעם העלד,
 ליענט, דערשלאַגען פון אַ בליץ
 אויסגעצויגען אויפ'ן פּעלד.

און עס דריקט דאָס האַרץ פאר וועח
 ווען דעם ווייסען שנעע אויף דר'ערד
 טרעטען מענשענעם שווערע טריט,
 טרעטען, שמוצען איין די פּערד.

און עס גיעסט מיין אויג אַ טרעהר,
 ווען דאָס אַרמע, שענע קינד
 וועלקט אין קעלער פאר דער צייט,
 אַעלקט פאר נאָר נישט, וועלקט אַהן זינד...

7.

כ'האָב פיינד די זון, כ'האָב פיינד די לבנה,
כ'האָב פיינד די אלע שטערען :
כ'האָב ליעב דעם שטורעם און די וואַלסען,
כ'האָב ליעב דעם הימעל'ס טרערען.

כ'האָב פיינד די רויזען און די ליליען,
כ'האָב פיינד די אלע בליטהען;
כ'האָב ליעב דאָס עלענד־טרוקען־בוים'על,
וואָס שטעהט אין פעלד אין מיטען.

כ'האָב אלעס פיינד, וואָס לייכט און פינקעלט,
וואָס דיענט נאָר צו בעשויינען, —
כ'האָב ליעב נאָר דאָס וואָס אַרעם, עלענד
דאָס, וואָס מען דאַרף בעוויינען...

אין א שטילען טאג

זעחמט דעם גראהען הימעל
 אין א טאג א שטילען,
 ווי די המארע רוקט זיך
 פויל, אַחוּ מוט, אַחוּ ווילען...

קוים עם בלאַזט דאָס ווינטעל,
 קוים עם טריפט דער רענען.
 ווי זיי וואַלטען פוילען
 שטארקער זיך בעוועגען...

אח, פערקיחלט און מאכטלאָז
 ווערט דאָס גאַנצע לעבען — —
 וואַלט א דונער איינמאל
 האַטש א קלאַפ געגעבען ! — —

כ'וויל זיך מיט מיין מוזע גט'ן.
ז'האט קיין גליקען מיר געבראכט,
כ'בין פון איהר פערשווארצט געווארען.
קראנק נאר האט זי מיר געמאכט.

נו, זיך גט'ן... וואס'זשע קלעהרסטו? —
נעהם די ליעדער און פערברען...
ווילט זיך אבער אויך דאס גט'ן
גלייך בעשרייבען מיט דער פען...

און עס ווערט א נייע ליעדעל,
און די מוזע שמייכעלט ליעב:
ארמער זינגער, בלאסער זינגער,
דו ביזט מיינער ביז'ן גריב...

אויפ'ן הימעל די לבנה
שווימט פערטרויערט איז פערקלערט;
מיט איהר הייליג — געלען פנים,
קוקט זי פרום אראָב אויף דר'ערד.

זי גערענקט — אין אלטע ציימען
האָט מען זיך צו איהר געבוקט,
פאר א געטין זי גערעכענט,
אויף איהר הילף ארויסגעקוקט.

נאָר די וועלט איז קלוג געוואָרען.
און זי קרענקט און ליירט דער פון:
אלע ווייסען, אז זי גנבה'ט
ליכט און שטראהלען ביי דער זון...

די שטארבענדע זון

זעהט, די זון פערנעהט,
אח, ווי זי איז רויט,
רויט אין בלוט געפארבט.
זעהט, ווי שעהן זי שטארבט.

און דער אלטער וואלד ארום
ביינט זיך נאטספורכטיג און שמוס :
שעפטשעט : באלד איז שוין איחר ענד :
וואס האט זי אזוי געברענגט ?

אין פעלד

איך געה אום אין פעלד,
ווי ברייט און ווי פריי!
א פויגעל פליהט דורך
און טראַגט זיך פארביי.

און מילך לייכט די זון
און ווייס ניט פון קארנ:
מיט שטראהלען בעגילדט
האַט זי טאַל און באַרג...

איך געה אום אין פעלד,
דאָס האַרץ עפעס שרעקט...
מיר דאכט זיך, איך הער
א קול, ווי עס פרעגט:

וואָס טוסטו דו דאָ, מענש,
און וואָס איז דיין ציעל? —
דאָ איז אזוי ריין,
דאָ איז אזוי שטיל!...

בעגראַבען

ביי דער ארכייט זיצט דער שוסמער,
 זיצט דער שוסמער קראנק און בלאַם;
 קלאַפּט די צוועקלעד, ציהט די דראַטווע,
 קוקט דערביי ארויס אין גאַס.

נאָר ער זיצט צום הימעל העכער,
 ערניץ אויפ'ן פינפטען שטאַק;
 — אַח, די גאַס, זי איז בעהאַלטען!
 זיפצט ער, קלאַפענדיג אַ צוואַק.

ניט קיין גאַס און ניט קיין הימעל, —
 הייזער האַבען אלץ פערשטעלט,
 און איהם דאכט זיך, אַבגעריסען
 איז ער פון דער גאַנצער וועלט...

אז ער לייענט איז גרוב בעגראַבען,
 דאכט זיך צייטעזוויון איהם אויך —
 באלד פערחאפט ער זיך: א טעות!
 קען א קבר זיין זוי הויך? ...

אין גאס

„ווי פרעהליך אין גאס איז!“ — דו פרעהסט זיך מיין קינד —
 דו זעהסט נאָר דערנעבען, און ווייטער — שוין בלינד;
 דו ווענד נאָר דיין אויג אָב אהינצו, אין מיטען:
 אַח, דאַרטען, וואָס טהוט זיך — זאָל גאָט נאָר בעהיטען!

אַט זעהסטו: עס שלעפט זיך א קאסטען אין גאס...
 ווי שלעפט זיך א קאסטען? א, ביטערער שפאס!
 עס שלעפט איהם א אידעל פון קאסטען נאָך קלענער;
 ער שלעפט און ער טרויסט זיך: „א צעהנער, א צעהנער!“

זעה ווייטער: א אידעל, ווי דאָר און ווי געלב!
 אויף זיך אליין טראַגט ער די גאנצע געוועלכ —
 אַ זעה — זיינע אויגען זיי גלאַצען און שטאַרען —
 א זעקסעריל פֿריון! זיי קוקען און האַרען...

און ווייטער: א דראַשקע — דער פוהרמאן ער זיצט,
 דער קאַפּ זיינער וויענט זיך, דאָס היטעל געגליצט —
 ביזט חושד: א שכור... אַ גאָט וועט דיך שטראַפען!
 דאָס האָט ער אַ גאנצענע נאַכט ניט געשלאָמען.

און ווייטער און ווייטער — דו וואָרף נאָר דיין בליק:
 מען הייבט עפעס וועמען פון דר'ערד אויף מיט שטריק —
 עס שטעלט זיך אָב יעדער — א קוק טהאַן א בעלז.
 דאָס איז אונטער משא א פערדיל געפאלען...

ווי פרויליך אין גאס איז! דו פרייסט זיך מיין קינד,
דו זעהסט נאָר דערנעבען, און ווייטער שוין בלינד —
דו ווענד נאָר דיין בליק אָב אהינצו, אין מיטען.
אח, דאָרטען וואָס טהוט זיך — זאָל גאָט נאָר בעהיטען!

*
*
*

אלע נאכט די זעלבע שטערען.
אלע טאג — די זעלבע זון;
נאָט, ווי טרויריג איז דיין וועלמיל!
נאָט, איך ווייס ניט וואָס צו טהאָן.

ס'איז מיר אומעמיג צו לעבען —
ס'בלאָזט אויף מיר פון אלץ א קעלט;
אלץ די זעלבע, אלץ די זעלבע —
נאָט, בעשאַף אַ נייע וועלט!

*
*
*

לי הכסף, לי הזהב!
האָט זיך ניט געשעמט נאָט זאָגען,
און די נאנצע וועלט איז מיינע
און איך דארף אייך אלע טראָגען.

מיינע גרויסקייט, מיינע גומסקייט
דארף איך שטענדיג אייך בעווייזען, —
אייך, איהר פרעסער, מיט די קינדער
דארף איך קליידען, דארף איך שפייזען.

זאָלט איהר — זעהט! — מיר עהרליך דיענען,
קינמאל מיר נישט אַנצוטערעטען,
און פאר אייער לעבען דארפט איהר
שטענדיג וויינען, שטענדיג בעטען...

נאך מיין הערצענס בעגעהרען

איד ווייס ניט וואס קלוג איז, איד ווייס ניט וואס נאָריש,
 עס ברעכט זיך מיין מח פון קלערען, —
 העי, וועל איד מיר טהאָן נאָר אזוי, ווי ס'געפעלט מיר,
 און פאַלגען מיין האַרצענס בעגעהרען!

איד ווייס ניט וואו בלומען, איד ווייס ניט וואו דערנער,
 איד ווייס ניט, וואו פרייד און וואו טרעהרען, —
 העי, וועל איד מיר געהן אין דעם וועג, וואו עס ציהען
 און רייסען די האַרצענס בעגעהרען!

איד ווייס ניט וואו טויט איז, איד ווייס ניט וואו לעבען,
 דעם אמת וואו קען מען דען הערען? —
 נ, שטילער דו מח, העי קאַכיגער, האַרץ!
 כ'ערפיל דייע אלע בעגעהרען!...

ליכט

קארנ געוועזן איז אונזער רבי,
און ער פלעגט קיין ליכט נישט ניצען
פון נאָך מנחה ביז נאָך מעריב —
איז דער פינסטער הייסט ער זיצען.

און כדי אונז צו פארנעהמען,
אז מיר זאלען זיך ניט שט'פען,
פלעגט ער דאמאלס אונז דערצעהלען
טויזענד גראָהע, אלטע מיפען.

איז א ווינקעל נעבען אויבען
פלעגט ער פיעל און פיעל דערצעהלען,
פון פער'כשפטע פאלאצען,
פון פערבאָרג'נע טיעפע העהלען.

פון מכשפים, מכשפות
און פון רוחות און פון שדים,
און פון לצים, וואָס זיי טאנצען
איז די פוסטקעס אויפ'ן בוידעם: —

און ער האָט מיט זיינע מעשיות
אונזער חיות אויסגעצויגען:
שדים, רוחות און מכשפים
פלעגען שטעהן אונז פאר די אויגען.

אָד ווי שרעקליך! שטיל און פינסטער...
ס'קינדערש'הארץ קלאפט אונגעהייער...
און מיר פלעגען זיך צעוויינען :
רבי, רבי, צינד אָן פיער!...

און א וואונדער! ווי דער רבי
פלעגט א ליכטעל נאָר אָנצינדען.
פלעגען אלע ביזע רוחות,
שרים, לצים גלייך פערשווינדען...

דער חדר פון לעבען

אוי, ווילט זיך ניט, ווילט זיך ניט געהן מיר אין חדר,
אין קויטיגען חדר פון לעבען.

דער מאוסער רבי, דער בייזער, דער אלטער
זאל לאנגווייליג שמיצעלעך געבען...

עס ווילט זיך ניט פרעגען די נארישע קשיות,
ניט הערען דעם נארישען תירץ;
אוי, ווילט זיך ניט הערען, וו'אזוי מען פערטייטשט דארט
וואס כבוד, וואס ס'הייסט „דרד-ארץ“...

עס ווילט זיך ניט לערנען, מיט אלע תלמידים
די ספרים, די אלטע, פול שימעל;
עס ווילט זיך ניט הערען די בייכער-געשרעהען,
דאס ווילדע, דאס נארישע טימעל.

איד בין דאך א אינגעל מיט הארץ און געפיהלען,
איד האב אין זיך אנדערע כחות...
אוי, ווילט זיך ניט לערנען אין נארישען חדר
צוזאמען מיט פויערשע מוחות...

צו שכורים

ר'וילט א פרעהליכס הערען?
 געהט אין שענק!
 איד ווייס אונגליק, איד ווייס טרערען. — —
 איד געדענק!

ר'האט א מיטאג אבגעגעסען
 און מיט וויין,
 און איהר ווילט אן אלץ פערנעסען.
 פרעהליך זיין.

און איהר קומט צום בלאסען דיכטער:
 זינג פון פרייד!
 ניין, איד קען ניט — איד בין ניכטער —
 זינג איד לייך!

איד בין ניכטער און מיר זעהט זיך
 וואָס איהר טהוט,
 און איד הער א קול עס בעט זיך:
 שווייג קיין בלוט.

יענעם קול נאָר מוז איד פאלגען.
 כ'פיהל איהם מיט,
 און אהן אויפהער וועט פערפאלגען.
 אייך מיין ליער...

ביי אונז אין לאנד

פון א בריעה.

ליעבער פריינד, ביי אונז אין לאנד
איז דאס לעבען טויט און מאוס...
ס'איינציג פרייע פייגעל-ליעד
הערט מען זינגען נאר אויף תליות.

ליעבער פריינד, ביי אונז אין לאנד
ארבייט זעלטען א פאבריק;
איינע נאר — זי שטריקט קיינמאל;
שמירט אונז קייטען, פלעכט אונז שטריק...

ליעבער פריינד ביי אונז אין לאנד
געהט דאס לעבען — קוים עס קריכט;
נאר דער טויט — ער רייט גאלאפ
אויפ'ן שווארצען פעלד-געריכט...

ליעבער פריינד, ביי אונז אין לאנד
הייסט א חסר — ווייסטו וואס?
שטאט צו הענגען אויף א שטריק —
טוידטען מיט א ביקסען-שאס...

ווער עם האָט...

ווער עם האָט א טעמפעל,
ווער עם האָט א קלייזעל,
וואו ס'בעזוכט א שיינקעל,
ווער — א פרעהליך־הייזעל.

עפעס מוז מען האָבען,
איינעם מוז מען גלויבען:
צי א טייפעל אונטען
צי א נאָט דאָרט אויבען...

האַסטו אבער קיינעם,
וויילסט נאָר אלץ פּערהאַסען.
וועסטו, ווי א קיז,
בלאָנזשען איז די גאַסען.

און עם וועט דיר ווייכען
יערערער פון עולם,
און די וועלט די גאַנצע
איז דיר א בית־עולם...

*

*

*

צווישען טויוענד שלעכטע מענשען
מיט פערשטיינטע הארץ און זינען,
קען זיך איינער אויף א גוטער
אפשר, אפשר ווען געפינען.

נאך ניט זוף איהם, פרוינד, מין אַרמער,
ס'וועט געדויערן צו פיעל יאָחרען:
כיון דו וועסט איהם אויסגעפינען
וועט איהר ביידע געהן פערלאָרען...

מיין האַרץ איז ווייך...

(צו...)

מיין האַרץ איז ווייך, ווי ביי א אינגעל,
וואָס האַלט זיך אָן דער מאמעס קליידעל:
מיין מוטער איז שוין לאַנג געשטאַרבען —
זיי דו מיין מאמע, לייעבע מיידעל.

איך וועל דיר, ווי א מאמען, פאַלגען
אַלץ וואָס דו וועסט נאָר הייסען, זאָגען:
און אז דו וועסט, מיין לייעבע, שטאַרבען,
וועל איך נאָך דיר אויף קדיש זאָגען...

צום ארכיטער

(ביי'ן בעל־הבית'ס טהיר)

וואָס האָסט זיך דערשראָקען, מיין אַרימער ברודער,
און שמעהסטו ביי דער טהיר, ווי דו וויינסט?
עס האָט די דערשראָקען דער גלאַנץ פון די זאלען,
דו וועסט זיי פערשמוצען — דו מיינסט.

אוי, אַרימער ברודער, אוי, נאַרישער ברודער,
צעה ווייטער און זעץ זיך אוועק...
דו וועסט ניט פערפלעקען דאָס גאָלד פון די זאלען —
דיין זעלע איז ריין, אַהן א פלעק.

אוי, אַרימער ברודער, אוי נאַרישער ברודער,
וואָס האָט דיר די אויגען פערבלענדט?
וואָס שמעהסטו און גלאַצסט און בעטראַכטסט אַלץ פערוואונדערט:
דו האָסט גיט דיין ארבייט דערקענט? ...

.1895

א חלום...

איד האָב געהאט א גוטען חלום :
 מיין מאמע איז צו מיר געקומען
 פון יענער וועלט, פון ליכט און שטערען,
 פון שכינה־שטראהלען, ווייסע בלומען..

זי איז, א ליעבע און א באנגע,
 געבויגען פאר מיין בעט געשטאנען,
 און האָט מיר עפעס שטיל געפליסטערט —
 נאָר וואָס ? דאָס האָב איד ניט פערשטאנען...

צו האָט זי נאָר געוויענט מיין זעלע,
 וואָס איז פון לעבען קראַנק, דערשראָקען ?
 און אפשר האָט זי נאָר געוואָלט מיר
 צו זיד, אין יענער וועלט, פערלאַקען ? ...

איד ווייס ניט און געדענק שוין נאָר נישט —
 עס האָט פערמישט זיך אַלץ צוזאמען...
 א גאנצען טאָג האָב איד געבלאָנזשעט
 און ס'האָט געצויגען צו דער מאמען...

יום-טוב...

יום טוב. ביי א טיש א פרעמדען
 זיך איך און די ווירטין אלץ
 פרענט מיך פריינדליך: „ליעבער אורח,
 אפשר איז ער אייך וועניג זאלץ?“
 — א. איך דאנק... איך האב דערמאנט זיך
 און מיין היים און ס'איז א טרער
 פון מיין אויג אריין אין טעלער,
 און מען דארף קיין זאלץ ניט מעהר...

דער טאג...

דער טאג איז א שווערער געוועזען.
 יעדע שעה האט ווי משא געוואויגען:
 עס האט זיך פון אונטער דער משא
 מיין רוקען געבראכען, געבויגען...
 דער צו איז דער וועג נאך געוועזען
 פול-זומפען, פול-קלעביגער לעהם —
 איך האב נאך געפליסטערט איין תפלה:
 וואס גיכער, וואס גיכער אהיים!...
 ס'איז דונקלער און דונקלער געווארען,
 און שטיל און רחמנות'דיג-באנן,
 האט עמיץ אזוי ווי געטרייסט מיר:
 עס וועט דאך ניט דויערען לאנג...

אליין...

האָב איד קיין פריינד ניט צו וועמען צו געהן,
 בלייב איד אין צימער און זיך מיר אליין.
 הינטער די פענסטער דאַרט הער איד עם ברומט,
 אינווייניג — רוהט אלץ און שווייגט אלץ און שטומט...

איינגעצאָהלט האָב איד שוין מיין בעל הבית,
 ליעג איד מיר רוהיג מיט מיין פאַפיראַס;
 ליעג איד מיר רוהיג און האלט איהם אין מויל;
 און די געדאַנקען זיי בלאַנזשען זיך פויל...

בלאַנזשען און בלאַנזשען — ווער ווייס זיי וואוהין,
 דאַרט אין די שטענען פון נאַרישען זין...
 בלאַנזשעט איד, ליעבע, ווי אייד נאָר געפעלט —
 סודות פערבלייבט איהר פאר מענשען און וועלט...

ש נ ע ע

וויסער שניי פון הימעל
 פאלט און ווערט צוגאַנגען,
 פונקט ווי ריינע טרוימען,
 האַפנונגען, פערלאַנגען...

און עם ווינקען טרויעריג
 פון דער הויף די שטערען:
 אויף דער ערד — וואָס ס'פאלט נאָר —
 מוז צוגאַנגען ווערען...

עם קלינגען די גלעקליך...

עם קלינגען די גלעקלעך,
 עם טראגען זיך שליטלעך;
 זיי רופען, זיי ציהען — —
 וואוהין? און מיט וועמען?

איך בין אין די וועגען
 פון לעבען פון לאנגען
 אן איינזאמער וואנדערער,
 א פוסגעהער שטענדיג.

וואוהין זאל איך הייסען
 דעם קוטשער מיד פיהרען?
 ביי וועלכען הויז זאל איך
 איהם זאגען: דא שטעל זיך?

מיט וועמען זיך שליטלען
 איך איינזאמער וואנדערער?
 מיין איינציגע ליעבסטע —
 זי פליהט מיט א צווייטען...

איין שמערען...

איין שמערען געהט אויף,
 א צווייטער — ער פאלט;
 בערוהיג זיך, פריינד —
 די מעשה איז אלט...

איין טייך רוישט און פליעסט,
 א צווייטער בלייבט לעער;
 בערוהיג, זיך פריינד,
 דיין קוואל שלאגט ניט מעהר..

איין פייגעל הויבט אן,
 א צווייטער לאזט אויס;
 נו, שטילער, מין פריינד —
 דיין לעדעל איז אויס...

דיין לעדעל איז אויס,
 ביזט טויט און ביזט שטום,
 דו הערסט? אויף דיין גרוב,
 געהט עמיץ ארום.

דו הערסט — אויף דיין גרוב,
 ווי אייזערנע טריט...
 ווילסט שרייען: איד לעב!
 דו קענסט אבער ניט...

פרעה זיך בחור...

פרעה זיך, בחור, אין דיין יונגער
 און פערגעס אין מוסר, טונגענד:
 ניט פאר דיר איז דאָס געגעבען,
 דו האָסט נאָר איין מצוה: לעבען!
 גאַרנישט איז פאר דיר פערבאָטען,
 יעדע לוסט: פון גאָט, פון שטן...
 זאָלען צוימען פאר דיר קראַכען,
 אלע טויער'ן — זיך אויפמאכען...
 קלאַפּ אין אלע לעבענ'ס־טהירען,
 און ניט קלער וואוהין זיי פיהרען:
 צי אין גיהנם, צי'ן גן־עדן —
 דאָס וועט שוין דער טויט בעשיידען...

קום, ברודער...

קום ברודער, לאָמיר וואַנדערען —
 וואוהין ניט פרעג, דאָס מאכט ניט אויס:
 פון איין אָרט אין דעם אנדערען —
 די וועלט איז ברייט, די וועלט איז גרויס.
 דאָס גליק פערשפיעלט איז סיי ווי סיי,
 די רייכקייט אויך, די ליבע אויך:
 טאָ לאָמיר ווערען פייגעל־פריי
 ווי יענע — זעהסטו? — אין דער הויך...

אויפ'ן פעלד...

אויפ'ן פעלד
וועהט א קעלט,
יאַגט א ווינד א בייזער,
און ער בייגט,
און ער לעגט
צו דער ערד די גרעזער.

שטיל מיט וועה
פאלען זיי
צו דער ערד אנירער :
ווי גערעדט :
ס'איז שוין שפעט,
ס'העלפט ניט זיין דערוויערער.

אויס, פארביי
איז דער מאי
און דער ליעבער זומער:
סומנע, קאלט
און עס פאלט
אויפ'ן הארץ אנ'אומער...

איז אוועק צום קריעג דער מלך...

(פון מאַריאַ קאַנאַפּניצקא)

איז אוועק צום קריעג דער מלך —
בלאָזען אלע שופרות פרעהלעד;
שופרות בלאָזען, רוישען, ברומען,
אז ער זאל בשלום קומען.

איז געגאנגען ס ט א ד זיד שלאָגען
האַט דער טייך גענומען קלאָגען,
און די זאנגען שטייל צו ציטער'ן,
אויף זיין מזל, אויף זיין ביטער'ן...

אויפ'ן שלאכט־פעלד אונטען, אויבען
פליעהען קוילען, מענשען ליעגען, —
מ ל כ י ם שלאָגען זיד, ווי לייבען,
ח ל א פ ע ס פאלען ווי די פליעגען...

פאהגען רוישען, שאַסען קראכען
און די מחנות ציהען ווייטער;
ס'האַט א קויל געטראָפּען סטאכ'ען,
ס'קומט אהיים דער מלך הייטער.

ווי געקומען איז דער מלך
עפגען זיד די טויער'ן פרעהליך;
די טראַמפּעמען רוישען, שאלען
און די זון, זי שיט מיט שטראהלען.

ווי מען האַט גענומען גראָבען
פאר דעם ס ט א ד אַ גרוב, דאן האַבען
שטייל געוויינט איז פעלד די גראַזען
און א ווינד האַט צו געבלאָזען...

אינהאלט:

ערשטער טהייל:

די גראַהע נויט

7	מיין שפיעלען
9	שווער
10	דאס אייביגע ליעד
11	צום העמערייל
12	שווארצע פרעק
14	אויף א קבר
15	צו אַרימע יונגעלעך
16	מאיקא משמע-לן ?
18	איז א לאַנד
20	דער גמראַ ניגון
22	נאכט און קאלט
23	די פרוי
26	דער מעגש
27	אַרימע מענשען
28	צו א ברודער
29	ווינטער ליעדער
33	דאָס געבעט
34	דער אידישער אזרא
35	א געזינד זאלבע אכט
36	עס פוילט
37	די יוגענד
39	איז דער אַרימער גאָס
40	ווי קום איד ?

צווייטער טהייל:

בענקשאפט און פרייהייט

43	נאָס איד האָף
44	ווען איד זעה
45	א. גיכער משיח

46	— — — — —	וואס שטעהט אונז נאך פאר ?
47	— — — — —	צום פריהלינג
48	— — — — —	צו מיין הארץ
49	— — — — —	און האסטו דיין זעלע
50	— — — — —	בוימער
51	— — — — —	דער פרייער ים
52	— — — — —	דער אדלער
53	— — — — —	די צייט
54	— — — — —	די נייע סחורה
56	— — — — —	די קירכען גלאקען
58	— — — — —	איצט פערשטעה איד
59	— — — — —	דער סוד
60	— — — — —	עפעס הער איד
61	— — — — —	אין ווינטער
62	— — — — —	וואו נעהמט מען ?
63	— — — — —	צו די פייגעל
64	— — — — —	עהרליכע ארבייט
65	— — — — —	די וואנד
66	— — — — —	מיד ציהט
67	— — — — —	די פריהלינג־זון
68	— — — — —	אפטמאל...
69	— — — — —	דאס נייע ליעד
70	— — — — —	עס דונערט, עס בליצט
71	— — — — —	דער פאעט
72	— — — — —	דער יונגער שטערן
76	— — — — —	אין פעלד
77	— — — — —	אין מיינע אדערן
78	— — — — —	אין דער ווייט
80	— — — — —	בעל־הב'טישער מוסר
81	— — — — —	שטערען
82	— — — — —	זיין הארץ האט...
83	— — — — —	פאר געלד
85	— — — — —	א ווינטער ליעד

86	— — — — —	מיין שיפעלע
87	— — — — —	מיאום איז די ערד
88	— — — — —	ווילט זיך נאך
89	— — — — —	די פידעל
90	— — — — —	אויף א זעהונג
91	— — — — —	שמורם
92	— — — — —	בלאנזשע

דריטער טהייל:

פאלקס-מאטייווען.

95	— — — — —	די ארימע געווינערין
96	— — — — —	אין קיך
98	— — — — —	הערבסט
99	— — — — —	פאלט אריין אן ארימאן
100	— — — — —	דער חתן
101	— — — — —	די מוטער צום קינד
102	— — — — —	פון דער דירה טרייבט מען
104	— — — — —	אבשייד
105	— — — — —	דאס טייכעלע
107	— — — — —	הבדלה
109	— — — — —	די יונגע קרעמערין

פיערטער טהייל:

לוסט און לייעבע.

113	— — — — —	איד ווייס פון א ניגון
114	— — — — —	ווען דאס פייער פלאקערט
115	— — — — —	דו האסט מיר דיין בילד
116	— — — — —	אנהויב פרוהלינג
117	— — — — —	ליעבע זון!
118	— — — — —	זעה, דער הימעל
119	— — — — —	צו דיר קום איד, עלענדעס בוימעל
120	— — — — —	מיין געליעבטע איז א קלוגע
121	— — — — —	איז די פינסטערע אלעען
123	— — — — —	מיין געליעבטע

124	— — — — —	צו מיין ליעבסטער
125	— — — — —	אין פריהלינג
126	— — — — —	די נאאיווע
127	— — — — —	ליעבעס קינד, איד האב דיד ליעב
128	— — — — —	וואו איז אלץ אהינגעקומען
129	— — — — —	האסט מיין בלוט, ווי וויין געטרונקען
130	— — — — —	צו א סאציאליסטין
131	— — — — —	די איינציגע
132	— — — — —	פערלען

פינפטער טהייל

צ ע ר א ו ן י א ו ש

135	— — — — —	פערנעס
136	— — — — —	אומעט
137	— — — — —	זואלקען
138	— — — — —	א פראגע
139	— — — — —	איד האב נאך אין לעבען
140	— — — — —	אין א פינסטערער נאכט
141	— — — — —	און הונדערט מאל דענקען
142	— — — — —	עלענד
143	— — — — —	זוען דו בלייבסט אליין
144	— — — — —	די לעצטע סטרוגע
145	— — — — —	א תפלה
146	— — — — —	מינע אבגעלעבטע יאהרען
147	— — — — —	דער סוף
148	— — — — —	דער קראנקער בוים
149	— — — — —	מיין טאג
150	— — — — —	אוי, די איינציגוויסע האר!
151	— — — — —	און דער זומער ווערט פערשוואונדען
152	— — — — —	צום טרוים
153	— — — — —	וואו?
154	— — — — —	לעבען ווילט זיך
155	— — — — —	אמאליגע טעג
156	— — — — —	דער נעבעל

157	— — — — —	איך ווייס ניט
158	— — — — —	שלום —
159	— — — — —	ביי די בוימער
160	— — — — —	דאס בוימעלע
161	— — — — —	עס שאקעלט דאס בוימעל זיך
162	— — — — —	דו פרענסט
163	— — — — —	פון טאל
164	— — — — —	דער שטויב פון דער וועלט
165	— — — — —	געדאנקען

זעקסטער טהייל :

ד י ה י י ם

173	— — — — —	מיין צוריקקעהר אהיים
188	— — — — —	אין קלויז —
190	— — — — —	אין דער היים
191	— — — — —	איכה —
193	— — — — —	אויפ'ן ניל —
195	— — — — —	משה —
198	— — — — —	ווען כ'צינד די ליכטלעך אן, די אכט...
199	— — — — —	מיין פריינד, צו דו ווייסט? ...
201	— — — — —	וואס מאכט איהר? —
202	— — — — —	דער ווינד —
203	— — — — —	קידוש לבנה —
204	— — — — —	דער מגיד —
206	— — — — —	נאך גרינס —
207	— — — — —	דער פורים שפילער
209	— — — — —	צום מלוח —

זיבעטער טהייל

ע ר ד א ו ן ה י מ ע ל

213	— — — — —	ערד און הימעל
214	— — — — —	אין גארטען —
216	— — — — —	ביי דעם גארטען
217	— — — — —	קנייטשען —
218	— — — — —	פערגראבענעם גליק

220	הערבסמיליערער
225	איז א שטילען טאג
226	כ'ווייל זיך מיט מיין מוזע גמ'ז
227	אויפ'ן הימעל די לבנה
228	די שטארבענדע זון
229	איז פעלד
230	בעגראבען
231	איז גאס
233	אלע נעכט די זעלבע שטערען
234	נאך מיין הארצענס בעגעהרען
235	ליכט
237	דער חדר פון לעבען
238	צו שכורים
239	ביי אונז אין לאנד
240	ווער עם האט
241	צווישען טויענד שלעכטע מענשען
142	מיין הארץ איז ווייד
242	צום ארבייטער
243	א חלום
244	יום-טוב
244	דער טאג
245	אליין
245	שנעע
246	עס קלינגען די גלעקלעך
247	איין שטערען
248	פרעה זיך בחור
248	קום ברודער
249	אויפ'ן פעלד
250	איז אוועק צום קריעג דער מלך
170	צום לעבען